

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Cmida mocame Abo Tp'ileli

Sajaglišvili, Giorgi

T'bilisi, 1899

[Text]

urn:nbn:de:hbz:5:1-3043

წმიდა მოწამე აბო ტფილელი *)

თვესა იანვარსა ზ. წამებაჲ წმიდისა მოწამისა ქრისტსისა ჰაბოასი, რომელი იწამა ქართლს შინა ქალაქსა ტფილის კელითა სარკინოზთაჲთა, გამოთქუვმუვლი იოვანე ძისა საბანისი, ბრძანებითა ქრისტეს მიერ სამოელ ქართლისა კათალიკოზისაჲთა.

+

„მე სამოელ ქრისტს მიერ ქართლისა კათალიკოზი იოვანეს საბანის ძესა სულიერად შეიღსა წმიდისა კათალიკე ეკლესიისასა და საყუვარელსა ჩუვენსა ლოცვით უვფლისა მიერ გიკითხავ. მშვიდობაჲ იყავნ შენ ზედა და ყოველთა სახლისა შენისა კრებუვლთა ქრისტს მიერ. ჩუვენ თვთ უვწყით წა-

*) ესე წმ. აბოს მოწამეობისა მშვენიერი მოთხრობა იბეჭდება უმეტნაკლებოდ მეცბრე საუკუნის ტყავზედ ზელნაწერიდამ (in folio), რომელიცა 1847 წელს ჩამოიტანეს სვანეთიდამ და დღეს დაცულია საქართველოს საეგზარქოსოს საეკკლესიო მუზეუმში № 19, (სვანური მანუსკრიპტი). მოთხრობა ესე იძლევა მრავალს ძვირფასს მასალას საქართველოს ისტორიის და ქართული ენის მეცნიერულად შესწავლის მსურველთა და მკვლევართათვის. იბეჭდება შეუცვლელად დედნიდამ (გვ. 402—432) და დაცულია მისი მართლ-წერა (ორფოგრაფია); მთლად ხუცური ასო მთავრულით არის ნაწერი ორ სვეტად ყოველ გვერდზედ, თითო სვეტში 32 სტრიქონია. ესევე მოთხრობა მოთავსებულია სხვათა შორის ნათლისმცემლის დიდს მეტაფრასში (288—316 გვ.), „საქართველოს სამოთხეში“ (შეტომებით) და სხვა მრავალ ზელნაწერებში. ყველაზედ უკეთესი და სრული „სვანური მანუსკრიპტი“ აღმოჩნდა დაქედან ვარჩიეთ გადმოიბეჭდვა. სასვენ ნიშანთა ნაკლი დედნისა ჩვენ შევავსეთ დაბეჭდილში. ორი ხაზი || აღნიშნავს ერთი გვერდის დასრულებასა.

დიერებაჲ შენი ღუჯთის მსახუჯრებისათჳს და ღუჯთიჲ მიჰაღ-
ლებუჯლი შენი მეცნიერებაჲ საღმრთოთა წიგნთაჲ და გუჯლს-
მოდგინებაჲ შენი კეთილთა საქმეთა პოღუჯაწებაჲ შენი.

შენ თჳთ უჯწყი სანატრელისა ამის ახლისა მოწამისა
ჰაბოჲსი, რომელი დღეთა ამათ ჩუჯენთა იმა||რტჯლა მეოხად
ქრისტჳს მიმართ ყოვლისა ამის სოფლისა ჩუჯენისა ქართლისა-
თჳს. მნებაჲს, რათა დაიწეროს სანატრელისა ამისცა მარტჯ-
ლობაჲ, ვითარცა პირველთა მათ ქრისტჳს მოწამეთაჲ და დაი-
ღვას იგიცა წმიდასა კათოლიკე ეკლესიასა შინა მოსაქსენე-
ბელად ყოველთა ვინ იყვნენ შემდგომად ჩუჯენსა.

ამისთჳსცა მოვაფლინე წიგნი ესე ჩემი კელითა ხსარ-
თან მღდელისა ჩემისაჲთა; აწ მიიღე წიგნი ესე ჩემი და ლო-
ცვაჲ ჩვენი და ჯვარისა დაწერაჲ კელითა ჩემითა და შეწვე-
ნითა ღუჯთისა მამისა, ძისა და სუჯლისა წმიდისაჲთა, მეოხე-
ბითა წმიდისა ღუჯთისმშობელისათა და წმიდათა მოციქუჯლოთაჲ-
თა და მოწამეთაჲთა—კელყავ გამოთქუჯმად სრულიად ქეშ-
მარიტად, ვითარ იგი იყო და ვითარცა შენ თჳთ უჯწყი და
აღწერე მირტჯლობაჲ წმიდისა მოწამისა ჰაბოჲსი და აღწერი-
ლი ჩუჯნ მოგჯძღუჯანე, რათა უჯმეტესად ლოცვა ვყოთ შენ-
თვის მაღლი უჯფლისაჲ იყავნ შენ ზედა ამინ.“

საკითხავი პასუჯხი წიგნისაჲ იოვანეს მიერ.

მარადის საწადელი და თაყუჯანის საცემელი ბრძანებაჲ
ღუჯთიჲ პატრონისა მამფლისაჲ და უჯფლისა ჩემისაჲ კელი-
თა სიწმიდის მოყუჯარისა სანთან მღდელისაჲთა, რომლისათჳ-
სცა აპყრობითა კელთა ჩემთაჲთა მაღლი შეწირა უჯღირსე-
ბამან ჩემმან ყოვლად ძლიერისა და ქველის-მოქმედისა ქრის-
ტჳს ღუჯთისა ჩუჯენისა, რომელმან არა დავიწყებუჯლ ყო
სიმდაბლჳს ესე ჩემი ღუჯთის შეწყნარებუჯლოთა წმიდათა ლო-
ცუჯათა შენთა, რომელსა ესე ღირს ვიქმენ მიმთხუჯევად.

და უჯფროჲსლა ვაქებ და ვაკუჯროთხევ მოწყალებასა

ლუკთისასა, რომელმან დაჰწერგა გუჯლსა მამფლისასა ესე ვითარისა ამისთვის ბრძანებად, რომელი სარგებელ და ნაყოფ სუჯლისა და სიქადუჯლ და სიხარუჯლ კორცთა მექმნების საუჯკუჯნოდ მიმართ და სოფელსადა ამას.

აწ რაჲ მოვაქსენო უჯფლებასა თქუჯენსა! მძიმე არს ჩემ- და ორკერძოვე: უჯკუჯვეთუჯ უჯრჩ-ვექმნე ბრძანებასა თქუჯენ-სა, წერილ არს „შვილი უჯრჩი წარსაწყმედელსა მიეცესო“; და თუჯ ვისწრაფო მორჩილებად, მისთვისდა იტყვს:

„უჯდარსსა შენსა ნუ გამოეძიებო და უძლიერსსა შენ-სა ნუჯ განიკითხავო. ამისთვის შიშმან და ზრუჯვნამან შემიპყრა მე და შეშფოთნა გონებაჲ ჩემი და დავეცი და მოვაკლდი მეცნიერებლისაგან. არამედ უმჯობესად შევჰრაცხე მორჩილ ყო-ფად თავი ჩემი ბრძანებასა უჯფლისა ჩემისასა, რომლითა კუჯა-ლად განვძლიერდი და აღვემართე ლუკთისა სათნოჲთა წმი-დითა ლოცვითა თქუჯენითა და მარადის ძლუჯნის მიმპყო-ბელისა ლუკთისა მარჯუჯენისა თქუჯენისა ჯუჯარისა წერთა ჩემ უჯლირსსა ზედა და რამეთუ ვისწავეცა ბრძენთ მთავრისა მის სოლომონის მიერ თქმული, „ვითარმედ ჰბაძევდ ჯინჰველსა, მედგარო და იქმენ მუშაკ მსგავსი მისა, ვითარცა იგი მან თვსსა უდიდსსა მარცვალსა მას იფქლისასა შებმა უჯყვის გუჯლს მოდგინედ, ვიდრემდის აღილის და წარილის საზრდე ლად თვსა.“

მეცა გუჯლს მოდგინე ვიქმნე უჯძლიერესსა ჩემსა აღებად ზე წადიებაჲ გუჯლისაჲ ჩემისაჲ აღავსო უჯფალმან. და აღვწერე უჯლირსისა გონებისა ჩემისა შეკრებული მარტვლობაჲ ქეშმა-რიტი და უტყუჯელი წმიდისა მოწამისაჲ. მადლითა და მეო-ხებითა ნეტარისა ჰაბოჲსითა და მიგიძღვანე უჯფალსა ჩემსა, რომლისათვის კუჯალად ვითხოვე ვედრებით — სათნო ყავნ უჯფალ-მან გუჯლსა თქუჯენსა და გუჯლსა ყოვლისა ქრისტეს მოყუჯ-არისა ერისა მორწმუჯნისასა, რომელნი აღმოიკითხვდენ, რა-თა ზიარ ლოცუჯათა თქუჯენთა იქმნეს კუჯალად და მერმეცა უჯლირსებაჲ ჩემი.

საკითხავნი წმიდისა ჰაბოაქსნი თავი დ.

ა თავი. ღუჯთის მსახურობა და მარტკლთ-მოყვარეთა კრებულისათჳს თხოობაჲ და მოძღუვრებაჲ და ახლისა ამის მოწამისა კსენებაჲ.

ბ თავი. ქართლად შემოსლვაჲ და ნათლის ღებაჲ ნეტარისა ჰაბოაქსი.

გ თავი. მარტკლობაჲ წმიდისა ჰაბოაქსი.

დ თავი. ქებაჲ სანატრელისა წმიდისა ჰაბოაქსი.

ღუჯთის მსახუვრებისათჳს შეკრებულთა მათ უვწყებაჲ და მარტკლთ-მოყუვარეთაჲ სწავლაჲ და ახლისა ამის მოწამისა მოკსენებაჲ წმიდისა ჰაბოაქსი მნებაჲს თქუვენდა.

საყუვარელნო მამისანო და მეგობარნო და მონანო ქრისტს ძისა ღუჯთისანო, და სამკვდრებელნო სუჯლისა წმიდისანო! გხედავ თქუვენ, ვითარცა ღუჯთივ ცნობილთა და ღუჯთისა მცნობელთა; ამისთჳსცა გარქუვ თქუვენ მონად და მეგობრად ქრისტსა.

მონად ამის გამო, რამეთუ პატიოსნითა სისხლითა მისითა სყიდულ ხართ თქუვენ; ხოლო მეგობრად ამისთჳს, რამეთუ მისნი შექმნულნი || ვართ და დაბადებულნი და სიყუვარულითა მისითა ნათელ გვლებივს. აწ გლოცავ თქუვენ ქრისტს მიმართ სუვრვილითა²⁾ გუჯლითა მომიპყრენით საჩინონი ეგე სასმელნი თქუვენნი და უფროაქსლა საცნობელნი ეგე ყუვრნი გულისა თქუვენისა, და გონებათა თქუვენთანი, განჰმარტენით სმენად და მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ამათ ჩემთა, რამეთუ ქრისტსთჳს არიან და სანატრელთა მისთა მოწამეთათჳს, შეიწყნარეთ კარავსა გუვამისა თქუვენისასა და სავანს განჰმზადეთ!!

რამეთუ უვფალსა ჰნებაჲს დამკვდრებად ასოთა შინა თქუვენთა, ვითარცა თქვა წმიდამან მოციქულმან პავლე, მო-

²⁾ ნათლისმცემლის მეტაფრასში — „სუვრვილითა“.

ძღუვარმან ეკლესიათამან, ვითარმედ „ტაძარი ხართ ღუჭთისა-
ნი და სული წმიდაჲ დამკვდრებულ არს თქუვენ შორის“. და
უჭფალი იტყვს წინასწარმეტყუველისა მიერ — „მე მოვიდე და
დავიმკვდრო თქუვენ შორის“, და წმიდასა შინა სახარებასა
იტყვს, ვითარმედ „სასუფეველი ღუჭთისა გუჯლთა შინა
თქუვენთა არს“. ამისთვის, საყუვარელნო, ნუჲ გეწყინებინ სმენად
სიტყუვათა ამათ, რათა არა ცუჲდად დავშუჲრეთ — მე სიტყუთა
ღ თქუვენ სმენითა! რათა ერთობით მოგუჲცეს ჩუვენ სასყიდელი
შრომათა ჩუვენთაჲ; ღ არა თუჲ ხოლო ჩემდა მარტოჲსა საძიებელ
არს სმენად საწადელიესე მარტულობაჲ წმიდისა ამის მოწამისაჲ,
არამედ ყოველთაჲ ჯერ არს თქუვენდა³⁾ დაკვრებად ჩემთანა.

რომელნი ესე შემოკლებუჲლსა ამას ჟამსა მეშუდესა და
რასა⁴⁾ ზედა ვდგათ, რომლისა ჟამისათჲსცა უჭფალი იტყვს,
ვითარმედ „მრავალნი სცთებოდნიან და მრავალთა აცთუჲნებ-
დენ“; და მოციქული პავლე მისწერს ტიმოთესსა, ვითარმედ
„მოვალს ჟამი, ოდეს სიცოცხლისა ამის მოძღუჲრებასა არა თავს
იდებდენ, არამედ გუჲლის თქუჲმისაებრ თჲსისა თავით თჲსით
შეიკრებდენ მოძღუჲრებასა ქავილითა ყუჲრთაჲთა და ქეშმარი-
ტებისაგან სასმენელნი გარე მიიქცინენ და ზღაპრებსა მიექცენ“.
რომელიცა ესე აწ ჟამსა ამას აღესრუჲლების ჩუვენ შორის,
რამეთუ რომელ ესე ვართ ყუჲრესა ამას ქუჲყუანისასა სასტი-
კებისაგან და სივერაგისა მანქანებითა მით საცთუჲრებისაჲთა
ზედა მდგომელთა ამათ ჩუვენთა მფლობელთა ამის ჟამისათა
ზაკუჲლებითა მოძღუჲრებისა თჲთ თავით || თჲსით შჯულის
დებისაჲთა განდგომილთა ქრისტესგან მრავალნი შეაცთუჲნეს
და გარდადრიკნეს გზისაგინ სიმართლისა⁵⁾ და ქეშმარიტებასა
ქრისტეს სახარებისასა შეეცოდნეს.

რომელნი ხუჲთას წლისა ჟამთა ღ უჲწინარესლა რჩუჲლ⁶⁾

³⁾ ნათლის მც. მეტ. „თქუვენდაცა.“

⁴⁾ ნათ. მც. მეტ. „დარსა.“

⁵⁾ იქვე: „სიმართლისაჲსა და ქეშმარიტებისა ქრისტეს სახარებისა
შეაცთუჲნეს.“

⁶⁾ იქვე: „შჯუჲლდებუჲლ.“

ყოფილ წმიდითა მადლითა ნათლისღებისაჲთა მიერთგან და
ვიდრე აქამომდე ნაშობნი ქრისტიანეთანი გარდაგუჟლარძნეს
—რომელნიმე მძლავრებით, რომელნიმე შეტყუველით, რო-
მელნიმე სიყრმესა შინა უკმეცრებით, რომელნიმე მზაკუვარე-
ბით და სხვანი, რომელ ესე ვართ მორწმუნენი მძლავრებასა
ქუვეშე დამონებულ და ნაკლულევანებითა და სიგლახაკითა
შეკრულნი, ვითარცა რკინითა ხარკსა ქუვეშე მათსა გუვემუჟლ-
ნი და ქენჯნილნი ძვრ-ძვრად ზღვეუჟლნი შიშითა განილევნიან
და ირყევიან, ვითარცა ლერწამნი ქართაგან ძლიერთა, არა-
მედ ქრისტეს სიყუვარუჟლითა და შიშითა ჩუვეუჟლებისაებრ
მამუჟლისა სღვისა კირთა მოთმინებითა არა განეშორებიან
მხოლოდ შობილსა ძესა ღუჟთისასა. ესე ვითარსა ეჲმსა
შინა გამოჩნდა ახოვნად წმიდაჲ ესე მოწამე არა თუჟ პირ-
ველითგანვე ჩუვენგანი იყო, არამედ უკმეცარი სარწმუნოე-
ბისაგან ჩუვენისა უკცხოჲ უკცხოჲთა შჯუჟლითა მოვიდა და
ქრისტესა ღმერთსა ჩუვენსა შეემეცნა. რომლისათჳსცა დღეს
კუჟალად ახალმან ამან დღესასწაუჟლმან და კრებუჟლმან
წმიდისა და ახლისა მოწამისამან გვრგვნოსან ყო ეკლესიაჲ
და ყოველი კრებუჟლი ქრისტიანეთაჲ ერთბამად განანათლა
და ყოველნივე პირნი ღირს იქმნეს ამას დღესა გარდამატე-
ბუჟლისა მადლისა შეწირვად ქრისტეს მიმართ ქეშმარიტისა
ღუჟთისა ჩუვენისა.

რამეთუ მრჩობლ იქმნა დღესასწაუჟლი ესე ღუჟთის გა-
მოცხადებისაჲ და მადლმან ღუჟთისა მამისამან გამოჩინებითა
მით ჩუვენდა საყუვარელისა ძისა მისისაჲთა¹⁾ ზე გარდამოსლვითა
სულისა წმიდისა მისისაჲთა, სარწმუნოებითა შეთხზუჟლი იგი
გვრგვნი მარტუჟლთა თჳსთაჲ დაადგა თავსა ზედა ეკლესიაჲ-
სასა.

რომლისაგანცა სიმრავლე იგი დღესასწაუჟლთა, ვითარცა
გვრგვნი გარე მოადგს და ღუჟთის მოყუვარეთა მათ ჩუვეუჟ-

¹⁾ ნათ. მც. მეტ. „ძისა თჳსისაჲთა.“

ლებამ აქუს მარადის შემოკრებად მას შინა საღმრთოთსათვს დიდებისა.

რამეთუ ერთად შეკრებითა მით მათითა მრავალი ღუჯთის მსახურებაჲ || აჩუგენიან, არა თუ ცუდთა განცხრომათა და ქამადთა ნაყოფებისა უძღვებებაჲ შორის მათსა იპოვის, არამედ ყოველთა წილ საქმელთა გემოვანთა ძალი იგი საღმრთოთა სიტყუჳათა ტკბილადი გამოვალნ პირსა მათსა, რამეთუ სიტყუჳაჲ იგი წინასწარმეტყუველთაჲ ოხრინ შორის მათსა; რამეთუ „ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყუჳანი შენნი, უფალო, უფროჲს თაფლისა პირსა ჩემსა“! რამეთუ შეკრებასა მას ქამადთასა ⁸⁾ განძლებადცა აქუს. ხოლო ღუჯთისა სიტყუჳათა მოკსენებასა არა არს განძლება ღუჯთის მოყუჳარეთა სუჴლთა; და კუჴალად წმიდათა მათ მარტულთა კსენებითა ვინმემცა განძლა მარტულთ მოყუჳარც? ზე რამეთუ ერთგუჴლებადცა აქუს სულისა ⁹⁾ მიმართ, რამეთუ ეტჳს უჴფალი წმიდათა მისთა „რომელმან თქვენ შეგიწყნარნეს, მე შემეწყნარა“. ამისთჳს უფროჲსლა გუჴლს-მოდგინედ საღმრთოთა მათთჳ; არნ შეკრებაჲ იგი მათი, მუჴნ შუჴჳა წარმოიხუჴნიან სიტყუჳანი იგი ცხორებისანი; მუჴნ სამებისა წმიდისა იგი სარწმუჴნოებაჲ აღორძინდებინ, მუჴნ სწავლანი იგი სიტკბოებისანი, მუჴნ მოძლუჴრებანი იგი მადლისანი, მამად მთავართა შუჴენიერებაჲ, წინასწარმეტყუველთა იგი დიდებანი, მოციქულთა ქადაგებანი, მოწამეთა მათ მოღუჴაწებაჲ იგი, ქრისტსი იგი თავსდებაჲ, ჩუჴენთვის ვნებაჲ, რამეთუ სიმტკიცს და სიხარულ ექმნის ქაბუჴთა მითხრობითა მით სიმკნს იგი ქრისტს მოღუჴაწეთაჲ, და სიქადულ და მოღუჴაწება ¹⁰⁾ მოხუჴცებულთა კსენებაჲ იგი ღუჴაწლისაჲ მის მარტულთაჲსაჲ!! და საწადელ და სასუჴრველ მღდელთა და ყრმათა მათ მოწაფეთა და შვილთა ეკლესიაჲსათა კრებაჲ

⁸⁾ ნათ. მც. ქამადთათჳს.“

⁹⁾ იქვე „უფლისა“, ნაცვლად „სულისა“.

¹⁰⁾ იქვე ნაცვლად-მოღუჴაწება „მხიარულება.“

იგი ღლესასწაულისა მის წმიდათაჲსა; და ემსგავსნიან შორის
ეკლესიასა კმანი იგი მათნი ანგელოზთა მათ გალობის შემ-
სხმელთა, და სუული წმიდაჲ იხარებნ შორის მათსა თაყუჲანის
ცემუკლი; და მამაჲ იდიდებინ, და კაცთმოყვარებაჲ იგი
და ქველისმოქმედებაჲ ძისაჲ იქადაგებინ. რამეთუ ყოვლისა
მპყრობელმან ღმერთმან და დიდად უზუჲმან უზუჲლმან,
რომელმან არა უზგუჲლებელს ყო უზრვაჲ კაცთაჲ. და სი-
ყუჲარუჲლისათჲს კაცთაჲსა ქალწულისაგან წმიდისა კორც-
ნი შეიმოსნა და წმიდითა მით || კორციტა მისითა სამოთ გარ-
დამოვრდომილსა ¹¹⁾ მას კაცსა ზეცად აღუჲწოდა და მიუჲ-
წდომელსა მას საიდუჲმლოსა ღირს ყო. რომელ იგი არა
იყო და დაადგრა, რომელ იგი იყო დიდებაჲ მაცხოვრისა
ჩუჲენისაჲ, იესო ქრისტესსა მას დამდაბლებასა ჩუჲენთჲს; რა-
მეთუ დამდაბლდა და მიჲსნა ჩუჲენ, ამაღლდა ზეცად ვინაცა
გარდამოკდა და მიწისაგანი ესე კაცებაჲ თანა აღიყვანა და
მარჯუჲენით მამისა მჯდომარე არს, რომელი იგი საკუჲრვე-
ლებად განგებუჲლებით შეიფრთა ღუჲთაებამან, რომელიცა
იგი ორთავე მათ სახელითა ¹²⁾ ერთი ძჲ ღუჲთად და კაცად
თუჲნიერ განყოფისა იქადაგების იგივე სახელით ენმანუჲელ
ჩუჲენ თანა ღმერთი და კაცი, რათა სახელისა მიმართ მისისა
ყოველი მუჲკლი მოდრკეს ზეცისანი და ქუჲეყანისათანი და
ქუჲესკნელთანი და ყოველმანვე ენამან აღუჲაროს სახელსა
მისსა. რამეთუ საშინელ და წმიდა არს და ყოვლად ძლიერ და
საკრველ ზე უჲფალ ¹³⁾ ზე ყოვლისა მპყრობელ არს სახელი მისი.
ვერშემძლებელ ვართ ჩუჲენ მიწდომად სიმდიდრესა მას სახელისა
მისისასა. არამედ უჲძლუჲრებისაებრ ჩემისა და გუჲლს მოდგი-
ნებისა თქვენისა ვიწყო თხრობად თქუჲენდა, საყუჲარელნო!
კარ, გზა, ტარიგ, ¹⁴⁾ ლოდ, მარგალიტ, ყვავილ, ანგელოზ,

¹¹⁾ იქვე: „სამოთხით გამოვრდომილსა.“

¹²⁾ ნათ. მც. მეტ. „ორთავე მით სახითა.“

¹³⁾ იქვე: „უჲფროჲს ყოვლისა მპყრობელ არს...“

¹⁴⁾ იქვე: „კარ, გზა, ტარიგ, მწყემს...“

კაც, ღმერთ, ნათელ, ქუვეყანა, მარილ, მატლ, მარცვალ
მდოგვს, მზე სიმართლის, ძს მამის უკუკუდავის
და ერთ ღმერთ გადაუქცეველ და განუქარვებელ
და უკცვალეზელ. რამეთუ უქცეველ და განუქარვებელ
არს შემდგომად კორცთა შესხმისა და შეერთებისა ღუჯთაებისა
იგი ბუნებაჲ, რომლისათჳს უკუკუვეთუჳს შემძლებელ ვიქმნეთ
თითოეულისა ამის სახელებისათჳს ჳეშმარიტად უკწყებად
თქუვენდა, გარნა მადლითავე მისითა გაუკწყო თქუვენ, ქრის-
ტს მოყვარეთა:

ქარ ეწოდა, რამეთუ თქუა „მე ვარ კარი ცხორებისა¹⁵⁾“.
რამეთუ ჳეშმარიტად მორწმუნენი მისნი მის გამო, ვითარცა
კარსა მას სასუფეველისასა შევალთ.

გზა ეწოდა, რამეთუ თქუა „მე ვარ გზაჲ და ჳეშმა-
რიტებაჲ და ცხორებაჲ“, რამეთუ ზეცად აღმავალთა გვექმ-
ნების ჩუვენ გზა.

ტარიზ ეწოდა, რამეთუ ჩვენთჳს დაიკლა და მარადს
ცხოველ არს და კორცთა და სისხლთა მისთა ჩუვენდა || გან-
ყოფითა ცხორებასა საუკუუნესა მოგუჳანიქებს.

მწყემს ეწოდა, რამეთუ თქუა — „მე ვარ მწყემსი კეთი-
ლი“. ჳეშმარიტად ცხოვარნი შეცთომილნი მოგუჳაქცინა და
მტერი იგი ჩუვენი ლომი არგნითა¹⁶⁾ ჯვარისაჲთა მოკლა და
მისგან დაკსნილი იგი გუჳამი პირველ შექმნუჳილისაჲ მის
ძალითა ღუჯთაებისაჲთა კვალად განაცოცხლა და ნაკბენი იგი
გესლიანისაჲ მის მგელისაჲ წყლუჳლებითა თჳსითა განკურნა.
და გესლი იგი მომაკუჳდინებელი წამლითა მით ღუჯთაებისა
თჳსისაჲთა განაქარვა და აღასრუჳლა სიტყუჳა წინასწარმეტ-
ყუჳელისა თქმუჳლი ვითარმედ „იწყლა იგი ცოდუჳათა ჩუვენ-
თათჳს და წყლუჳლებითა მისითა ჩუვენ განვიკუჳრნენით“.

ლოდ საკიდუჳრ ეწოდა წინასწარმეტყუჳელისა მიერ.

¹⁵⁾ იქვე: „ცხოვართაჲ“ ნაცვლად ცხორებისა.

¹⁶⁾ ნათ. მც. სეტ. „არგნითა მით.“

რამეთუ ესე არს რომელსა¹⁷⁾ იგი შეუკრაცხ და განგდებულ იქმნა მღდელ-მოძღუვართა¹⁸⁾ მათგან ჰუკრიათაჲსა და მწიგნობართა იერუსალიმს, არამედ ესე თავ ყოველთა ცისკიდეთა იქმნა.

მარგალიტ ეწოდა, რამეთუ იგი ვითარცა მარგალიტი შორის ორთა მათ ფიცართა სუკლისა და კორცთასა ღუჯთაჲთ გამობრწყინდების, რომელსა ღუჯთის მოყუვარენი იგი ვაქარნი სასუფეველისანი ვითარცა ღმერთსა არა შიშუვდესა და კაცსა არა ლიტონსა, არამედ ვითარცა ღმერთსა და კაცსა სარწმუნოებით ეძიებენ და მოიყიდიან მხოლოსა მას მრავალ სასყიდლისასა ყოველისა სოფლისა წარგებითა და სისხლთა თვსთაცა დათხევითა.

მარილ ეწოდა, რამეთუ ცოდვითა განრყუნილთა ამათ კორცთა ჩუვენთა მოგუჯეახლა და სიმყრალს იგი კერბთ-მსახუკრებისაჲ განგუჯაშორა და სუკლნი ჩუვენნი სარწმუნოებითა ღუჯთის მსახუკრებისაჲთა სუკლნელად შეზავნა.

უუკავილ ეწოდა, რამეთუ ძირისაგან იესუსისა ყუჯავილად აღმოსცნდა ეკლესიასა წმიდისა ქალწუკლისა მარიამისგან კორციელად, ხოლო სუკლნელებითა მით ღუჯთაებისაჲთა სუკლი იგი მადლისაჲ მოჰფინა ჩუვენზედა.

ანგელოზ ეწოდა, რამეთუ ერქუკმის მას წინასწარმეტყუველისა მიერ „დიდისა ზრახვისა ანგელოზი, საკკრველი“, რომელი მამისა მიერ ჩუვენდა მკსნელად მოვიდა.

კაც ეწოდა, რამეთუ თქუკა, წინასწარმეტყუველმან „კაცი არს და ვინ იცნას იგი“; ქეშმარიტად სრუკლი კაცებაჲ || შეიმოსა თვნიერ ცოდკსა და ღუჯთაებაჲ თვსი ჩუვენ გამოგკცხადა.

ღმერთ ეწოდა, ვითარცა თქუკა ნეტარმან იოვანე მახარებელმან, ვითარმედ „ღმერთი იყო სიტყუკა იგი და ყოველივე მის მიერ შეიქმნა, რაოდენი რაჲ იქმნა“.

ნათელ ეწოდა მის მიერვე, რამეთუ თქუკა: „იყო ნა-

¹⁷⁾ იქვე „რომელი,“ ნაცვლად — რომელსა.

¹⁸⁾ იქვე „და მწიგნობართა იეროსალჰმს ნათესავისაგან ჰუკრიათაჲსა, არამედ ესე...“

თელი ქეშმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა მომავალსა სოფლად“.

ქუვეყანა ეწოდა, ვითარცა თქუა დავით „ქვეყანამან გამოსცა ნაყოფი თვისი, მაკუვრთხენინ ჩუვენ ღმერთო, ღმერთო, ჩუვენო!“ ქეშმარიტად ქუვეყანისა დამბადებელი იგი ქუვეყნად მოვიდა და ქუვეყანით მიწისაგან შექმნულთა მათგან მიწისა ბუვნებისა იგი კორცნი, ვითარცა შუვენური ჯეჯლი აღმოსცნდა ქუვეყანით და ნაყოფად გამოიხუვნა წმიდანი თვსნი: მოციქულნი და მოწამენი და მართალნი და დაწყებული იგი ქუვეყანაჲ ნაყოფითა კუვრთხევისაჲთა აღავსო.

მარცუპალ მდოგვს ეწოდა, რამეთუ დაიკნინებს თავსა თვსსა და მოგუვენსგავსების ჰასაკსა ჩუვენსა, რათა უვრნატსა სუვლისა ჩუვენისასა დაერწერგოს და ღრმად ძირნი დაიბნეს და რტოთა მათ ზედა ჯუვარისა მისისათა შეგუვკრიბნეს და აღმადლდეს და ჩუვენ აღგუვამადლნეს მისთანა!

მატლ ეწოდა, რამეთუ თქუა—„მატლ ვარ, და არა კაც“. გამობრწყინვებითა ღუვთაებისაჲთა, ვითარცა სამქადუვრი¹⁹⁾ მატლსა შინა—ეგრტო კორცთა შინა თვსთა დაფარა ღუვთაებაჲ იგი თვისი და უვფსკრულთა ამის სოფლისათა შთააგდო და აღმოიქუა, ვითარცა კეთილმან მეთევზუვრმან.

რომლისათვსცა იტყუვს: „შეიპყრა ვეშაპი იგი სამქადუვრითა და განილო²⁰⁾ დანდალი ყბასა მისსა და ხარტუვკი²¹⁾ ცხვრსა მისსა“, ესე იგი არს ეშმაკი, რომელი შეიპყრა და შემუვსრნა მანქანებანი მისნი, რომლისათვს წამებს მეფსალმუვნს დავით—„შენ შემუვსრე თავები ვეშაპისაჲ მის“.

მზც სიმართლის ეწოდა, რამეთუ თქუა წინასწარმეტყუველმან—„და გამოგიბრწყინდეს თქუვენ, მოშიშთა სახელისა მისისათა მზც იგი სიმართლისაჲ, რომელსა აქუვს კუვრ-

¹⁹⁾ ნათ. მც. მეტ. „სამქედუვრი.“

²⁰⁾ ნათ. მც. მეტ. „განულო“

²¹⁾ იქვე „და ხარტუვკი“

ნებაჲ და ქუვეშე ფრთეთა მისთა და რამეთუ იგი არს, რომელი ჰფარავს და განატფობს და არა რაჲ არს, რომელი დაეფაროს სიცხესა მისსა“. ხოლო ესე არათუჲ რამე თავით თჳსით განგიმარტე თქუენ, ქრისტეს მოყუჲარენო და სწავლის მოღუჲაწენო, არამედ წამებითა წიგნთაგან საწინასწარმეტყუჲელოთა || და მოციქულთა ქადაგებისაებრ და წმიდათა სახარებათა წერილნი და ნეტართა მამათა მოძღუჲართა მიერ განსაზღვრებულთა სარწმუნოებებაჲ.

რამეთუ უკექუჲელი სარწმუნოებაჲ საუჲნჯს დიდ არს მორწმუნეთათჳს ესე, მამაო ზეცათაო, ღმერთო და უჲფალო ცხოვრების მომცემელო, შენ მიერ მოღებითა მადლისაჲთა! რამეთუ ქრისტიანეთა სარწმუნოებაჲ დიდ მოძღუჲრება არს! ამით მადლითა თაყუჲანის გცემენ შენ მართალნი, გაკუჲრთხევენ შენ წმიდანნი, აგიარებენ შენ მარტულნი და შენთჳს დევნუჲლებად ღირს იქმნებიან, რომელმან ივნე ჩუჲენთჳს, ქრისტე ღმერთო! მოწამე არიან შენდა და შენ შეგვედრებიან და ცთომასა მას ეშმაკისასა და მსახუჲრთა მისთა მძლავრებასა შეუჲკრაცხჳოფენ!

რამეთუ არა ხოლო თუჲ ბერძენთა სარწმუნოებაჲ ესე ღუჲთისა მიერი მოიპოვეს, არამედ ჩუჲენცა შორიელთა ამათ მკჲდრთა, ვითარცა წამებს უჲფალი და იტჳს: „მოვიდოდიან აღმოსავალით და დასავალით და ინაკიდგმიდენ წიაღთა აბრაჲამისთა, ისაკისთა და იაკობისთა“ — აჲ ესერა ქართლისაჲცა მკჲდრთა აქუჲს სარწმუნოებაჲ და წოდებულ არს დედად წმიდათა, რომელთამე თჳთ აქა მკჲდრთა და რომელთამე უჲცხოთა სხჳთ მოსრულთა ჩუჲენ შორის ჟამად-ჟამად მოწამედ გამოჩინებითა ქრისტე იესოჲს მიერ უჲფლისა ჩუჲენისა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უჲკუჲნი უჲკუჲნისამდე ამჲნ.

22) ნათ. მც. მეტ. „და ნათლისღებაჲ“

ბ. თავი პართლად შემოსლვაჲ ²³⁾ წმ. პაპოქსი.

რამეთუ იყო ჟამი, ოდეს ერისმთავარი იგი ქართლისაჲ სახელით ნერსე ძს აღრნესე კუჯრაპალატისა და ერისმთავრისაჲ მიწოდებულ იქმნა ქუჯეყანად ბაბილოვნისა მფლოზელისა მისგან ჟამსა სარკინოზთასა ამირა მუჟმნისა ²⁴⁾ აბდილაჲსგან, რომელი იყო ქალაქსა მას დიდსა ბაღდადს, რომელიცა იგი მან აღაშენა.

ხოლო შესმენითა ბოროტთა კაცთაჲთა შთააგდო საპრობილესა მან ნერსე ერისთავი ქუჯეყანისა ამის ქართლისაჲ და პრობილ იყო იგი მუჟნ ჟამდმდე სამისა წლისა, ვიდრემდის ბრძანებითა ლუკთისაჲთა მოკუჟდა აბდილა ამირა მუჟმნი და დაჯდა მის წილ ძს მისი მაჰდი. ხოლო ქუჯელის მოქმედმან ღმერთმან || არწმუჟნა გუჟლსა მაჰდი ამირა მუჟმნისასა განტევებაჲ ნერსესი და გამოიყვანა იგი მწარისა მისგან საპრობილისა და განუჟტევა იგი კუჯალად ერისმთავრობით აქა ქუჯეყანადვე თჳსა.

მნებაჲს აწ, ქრისტეს მოყუჟარენო, ამიერითგან წმიდისა და სანატრელისა მოწამისა ამის პაპოქსთჳს, რათა გაუჟწყო ვითარ, ანუჟ რაბამ იყო, ანუჟ ვინაჲ მოიწია აქა. ესე ნაშობი იყო აბრამეანი ძეთაგან ისმაელისთა ტომისაგან სარკინოზთაჲსა და არაჲ თუჟ უკცხოჲსაგან თესლისა; არცა ხარკისაგან შობილი, არამედ ყოვლადვე არაბიელთა თესლი მამუჟლად და დედუჟლად, რომლისაჲ მამაჲ მისი და დედაჲ მისი და ძმანი და დანი მისნი იყვნეს მუჟნვე ქალაქსა მას შინა ბაღდადს ბაბილოვნისასა; და ესე იყო ყრმა პაპუჟკ, ვითარ ათრვაშეტის წლის, გინა უკნინს აჩჳდშეტის წლის. ²⁵⁾

ამან ინება წარმოსლვაჲ თჳსი აქა ერის მთავრისა მის ნერსეს თანა და შეეყო იგი მსახუჳრად მისა. და იყო იგი

²³⁾ ნათლიმც. მეტ. „და ნათლისღებაჲ.“

²⁴⁾ იქვე „მუჟმლისა,“ შემდეგაც ესეა.

²⁵⁾ „გინა უკნინს აჩჳდშეტის წლის“ არ არის ნათ. მც. მეტაფრასში.

კელოვან კეთილად შემზავებელ სუკონელთა მათ საცხებელთა; და სწავლულ იყო მწიგნობრებითა სარკინოზთაჲთა, ძეთა ისმაელისთა, ძისა აბრაჰამისთა, ნაშობთა აგარისთა.

ხოლო ამიერ ჩუვენდა სოფლად გამოსუკლჲა იგი არა თუკ თვთ თავით თვსით განიზრახა, არამედ ვითარცა იგი უკუფალმან ჰრქუვა ნეტარსა მას აბრაჰამს მასვე ქუკეყანასა შინა ქალდეველთასა, ვითარმედ „გამოვედ ქუკეყანისაგან შენისა და ნათესავისაგან შენისა და სახლისაგან მამისა შენისა და მოვედ ქუკეყანასა მას, რომელი მე გიჩუვენო“ — ეგრეთვე ესე კუკალად ნაშობი აბრაჰამისი არა თუკ თვსით გონებით, არამედ წამისყოფითა ღუკთისა მიერითა იწვა ესეცა, დაუკტევა მამაჲ და დედაჲ და ძმანი და დანი და ნათესავნი და მონაგებნი და აგარაკები, ვითარცა იგი იტყვის წმიდასა სახარებასა შინა, და წარმოვიდა აქა ნერსსთანა მგზავრ ქრისტს სიყუჳარუკლისათვს და რაჲმს მოვიდა იგი ქართლდ, ცხონდებოდა იგი ნერსე ერისთვისა || თანა და თვსითა სათნოებითა იქმნა იგი საყუჳარელ ყოვლისა ერისა და შესძინა სწავლად ქართუკლისა მწიგნობრებისა და ზრახვისა კსნილად.

მაშინ იწყო ზედა მიწევნად და სწავლად წმიდათა საღმრთოთა წიგნთა ძუკელისა და ახლისა შჯუკლისათა, რამეთუ უკუფალი მეცნიერ ჰყოფდა მას და მოვიდის იგი წმიდად ეკლესიად და მარადის ისმენნ წმიდათა სახარებათაგან და საკითხავთა მათ საწინასწარმეტყუკელთა და მოციქუკლთა და მრავალთაგან შჯუკლის მეცნიერთა იკითხვენ და ისწავებნ.

ხოლო რომელთამე რეცათუკ ცილობით წინა აღუკდგებინ, არამედ მიზეზ სწავლის ექმნებინ მას და ესრტ სრუკლ იქმნა იგი ყოვლითა მოძლუკრებითა, რომელი აქუკს წმიდასა კათოლიკე ეკლესიასა ქრისტს მიერ.

მაშინ უკდებყო შჯუკლი იგი მაჰმედისი და წესი იგი მამუკლისა მის ლოცვისაჲ დაუტევა და შეიყუჳარა ქრისტს ყოვლითა გუკლითა და გამოირჩია იგი სიტყუთა ამით, ვითარმედ „მიტხრეს მე უკშჯუკლოთა ზრახვაჲ; ხოლო არა

ეგრე იყო, ვითარ შჯუული შენი“; არამედ ვერ განიცხადებდა თავსა თვსსა სრუულიად ქრისტიანედ.

ხოლო ფარუკლად იმარხავნ და ილოცავნ ქრისტს მიმართ და ეძიებდა აღგილსა კრძალუკლსა, სადამცა მოილო ნათელი ქრისტსი, ²⁵⁾ რამეთუ ეშინოდა სოფლის მპყრობელთა ამათ ზედა მდგომელთა ჩუვენთა სარკინოზთაგან.

და იყო დღეთა მათ შინა კუვალად იყო განრისხებაჲ კელმწიფეთა მათ სარკინოზთაჲ ნერსე ერისთავსა ზედა და ივლტოდა იგი, რამეთუ სასტიკად ჰბრძოდეს მას სარკინოზთა ერთი და უკუალმან დაიცვა იგი კელთაგან მათთა, და განვლო მან კარი ოვსეთისაჲ, რომელსა დარიალან ²⁶⁾ ერქუჷმის.

და რაჟამს განვიდა იყო მისთანა ერისაგან მისისაჲ ვითარ სამასოდენ მამაკაც; მათ თანავე იყო სანატრელი ესე მონაჲ ქრისტსი ჰაბოჲ. ხოლო ნერსე, ვლტოლვილი ქუვეყანით თვსით, შევიდა ქუვეყანასა მას ჩრდილოჲსასა, სადა იგი არს სადგურ-რი და საბანაკს ძეთა მაგოგისთაჲ, რომელ არიან ხაზარნი კაც ველუჷრ, საშინელ პირითა, მკეცის ბუჷნება, სისხლის მჰამელ, რომელთა შჯუულ არა აქუჷს, გარნა || ღმერთი ხოლო შემოქმედი იციან. ხოლო რაჟამს მივიდა ნერსე ერისთავი მეფისა მის ხაზართაჲსა, შეიწყნარა იგი უკუხოებისათჷს და ვლტოლისათჷს მტერთა მისთაჲსა და სცა მას და ყოველსა ერსა მისსა საზრდელ და სასმელ. ²⁷⁾

მაშინ ვითარცა იხილა ნეტარმან ჰაბოჲ, რამეთუ განშორებუკლ არს შიშისაგან მძღაჲვრებისა სარკინოზთაჲსა, ისწრაფა მან მიახლებად ქრისტსა და ნათელ ილო „სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სუკლისა წმიდისაჲთა“ კელითა პატიოსანთა მღდელთაჲთა. რამეთუ მადლითა სუკლისა წმიდისაჲთა მრავალ არს ქალაქები და სოფლები ქუვეყანასა მას ჩრდილოჲსასა, რომელნი სარწმუნოებითა ქრისტსითა ცხონდე-

²⁵⁾ ნათ. მც. მეტ. „სადამცა ნათელ-ილო ქრისტეს მიერ.“

²⁶⁾ იქვე „კარი იგი ოვსეთისაჲ, რომელსა დარიალან...“

²⁷⁾ იქვე „საზრდელი და სამოსელი.“ 298 გვ.

ბიან უზრუნველად; მიერთგან უზურომად სავსე მადლითა ქრისტესითა ნეტარი ჰაბოა შეეყო მარხვასა და ლოცვასა დაუბრკოლებლად-

მაშინ შემდგომად რავდენისამე ჟამისა ევედრა ნერსე მეფესა მას ჩრდილომასასა, რათა განუტეოს იგი მიერ ქუვეყანად აფხაზეთისა; რამეთუ პირველადვე წარგზავნეს მას დედაჲ და ცოლი და შვილნი და მონაგები და ყოველნი სახლისა მისისანი, რამეთუ კრძალუკლ იყო ქუვეყანაჲ იგი შიშისაგან სარკინოზთაჲსა.

ხოლო ღმერთმან მოამშუდა პირი მეფისა მის ჩრდილოჲ. საჲ და განუტევა ნერსე მრავლითა ნიჭითა. და წარემართნეს იგინი სიხარუკლითა და მადლითა ლუკთისაჲთა და განვლეს ქუვეყანაჲ იგი წარმართთაჲ, რომელთა ყოვლადვე არა იციან ²⁸⁾ ღმერთი, უკუშიშად ვიდოდეს ²⁹⁾ დღს და ღამს სამ თოკსა გზასა.

ხოლო ნეტარი ჰაბო ეგოდენთა ამათ დღეთა მგზავრ ილოცვიდა და იმარხვიდა და არა დასცხრებოდა იგი ფსალმუკნებითა. და ვითარცა მიიწინეს იგინი ქუვეყანად აფხაზეთისა, მთავარმან მან მის ქუვეყანისამან შეიწყნარა ნერსე ყოვლით ერთ მისითუკრთ.

ვითარცა იხილა ნერსე დედოფალი ღედაჲ თჳსი და ცოლი და ძენი თჳსნი, სიხარუკლით ყოველნივე აკუკრთებედეს ღმერთსა ცოცხლებით და მშუდობით შეკრებისა მათისათჳს.

მაშინ ვით რცა ეუკწყა მთავარსა მას აფხაზეთისასა ნეტარისა ჰაბოჲსთჳს, რამეთუ ახალ ნათელღებუკლ არს, განიხარა ფრიად ყოვლით ერთ მისითუკრთ და მოუკწოდეს მას მთავარმან მან და ეპისკოპოსთა და მღდელთა და აკუკრთებედეს და ნუკგეშინის სცემდეს ³⁰⁾ მას სიტყუკათა ცხორებისათა

²⁸⁾ ნათ.-მც. მეტ. „იცოდეს“, ნაცვლად „იციან“ ნათლის მცემლის მეტაფრასში „იონთა მეფისა...“

²⁹⁾ იქვე „მათ შორის დღე და...“

³⁰⁾ იქვე „და უთხრობდეს მას...“

და ახარებდეს ქრისტესს თვს და საუკუწონოა მის ცხორები-
სათვს. ხოლო იგი თავით თვსით მიუვგებდა მათ მაღლობით
სიტყუჳათა მათ ქეშმარიტისა სარწმუნოებისათა, ვიდრემდის
უკვრდაცა მათ და აღიდებდეს ღმერთსა. და ნეტარი ჰაბო
უვფროაჲსა ჰმაღლობდა ღმერთსა, რამეთუ იხილა მან ქუჳე-
ყანაჲ იგი საესს ქრისტეს სარწმუნოებითა და არავინ უკრ-
წმუნოთაგანი მკვდრ³¹⁾ იპოვების საზღვართა მათთა.

რამეთუ საზღვარ მათდა არს ზღუჳაჲ იგი პონტოჲსაჲ,
სამკვდრებელი ყოვლაღვე ქრისტიანეთაჲ მისაზღვრადმდე ქალ-
ღიაჲსა³²⁾ ტრაპეზუნთაჲ მუჳნ არს, საყოფელი იგი აფსარქაჲსაჲ
და ზაფსაჲს ნავთსადგუჳრი. და არს ქალაქები იგი და ადგი-
ლები საბრძანებელად ქრისტეს მსახუჳრისაჲ ონთა³³⁾ მეფისაჲ,
რომელი მოსაყდრე არს დიდსა მას ქალაქსა კოსტანტინე-
პოვლისაჲსა. ხოლო წმიდამან და ნეტარმან ჰაბოჲ ვითარცა
იხილა კაცთა მათ მის ადგილისათაჲ გარდამატებუჳლი ღუჳთის
მოყუჳარებაჲ და ლოცუაჲ ყოვლისა მის ერისაჲ, დაუჳცადე-
ბელი შუჳრი საღმრთოჲ აიღო. რამეთუ მოიკსენა მან სიტ-
ყუჳაჲ იგი წმიდისა მოციქუჳლისაჲ, ვითარმედ „კეთილ არს
ბაძვაჲ კეთილისათვს მარადის“. იწყო მანცა დღეთა მათ
ზამთრისათა თთვსა მის იანვარისაჲსა აჩჳდმეტსა მის თთვსაჲსა,
კსენებასა წმიდისა მამისა ანტონისაჲსა, აიღო მანცა ფიცხელი
იგი შრომაჲ და შორის ქალაქსა, ვითარცა უჳდაბნოსა ზედა,
ეწყვებოდა მტერსა მას ეშმაკსა და დუჳმილითა და მარხვითა
მოაუჳძლოჳრებდა იგი კორცთა მათ სიჰაბუჳკისა თვსისათა,
რათა შეუჳძლოჲს ყოველთა მათ ისართა ეშმაკისათა განკუჳრ-
ვებუჳლთა დაშრეტად. მოიკსენა მან მაცხოვრისა ჩუჳენისაჲ,
ვითარ იგი შემდგომად წმიდისა მის ნათლისღებისა უჳდაბნოდ
განსრუჳლმან მზაკუჳარსა მას განმცდელსა სძლო ეშმაკსა
ლოცვითა მით და მარხვითა წმიდითა ორმეოც დღს.

³¹⁾ — „მკვდრად იპოვების...“

³²⁾ — „ქალღიაჲსა ტრაპეზუნთაჲ, მუჳნ არს სოფელი იგი აფსარქა-
ჲსაჲ, და ნაფსეის ნავთ...“

³³⁾ — „იონთა“.

ეგრეთვე ნეტარი ესე ჰაბოა არცაღა ერთსა რას სიტყუასა (იტყოდა)კაცთა შორის, გარნა ღმერთსა ხოლო ზრახუნ წმიდასა შინა ლოცვასა||თვსსა. ეგრეთ განვლო სამ თთუვე და დაადგრა მარხვით და ღუკმილით.

ხოლო წმიდათა მათ ღღეთა დიდისა მის მარხვისათა, შუდთა მათ შუდუკლთა, კვრიაკესა და ღღესა შაბათსა ხოლო, მირაჲილის წმიდა იგი საიდუკმლოა კორცი და სისხლი ქრისტსი, მაშინლა ნაკლუკლად მიიღის საზრდელი, ვიდრემდის მიიწია იგი წმიდასა მას ღღესა დიდსა ღღესასწაუკლსა აღკსებასა აღდგომასა ქრისტეს ღუკთისა ჩუკენისასა, და მაშინლა დააკადა ფიცხელი იგი მარხვა და განჰკსნა ენაჲკა თკსი უკტყუკებისაგან და აღიდებდა ღმერთსა.

ხოლო რკო შემდგომაღ სივლტოლისა მის ნერსპსისა ქართლით, წარმოავლინა მაჰმედ ამირა მუკმნმან ბრძანებითა ღუკთისაჲთა სტეფანოზ ძე გუკრგენისი, ³⁴⁾ დისწუკლი ნერსპსი ნაკვალად დედის ძმისა თკსისა ნერსპსა ერისმთავრად ქუკეყანასა ამას ქართლად. მაშინ მხიარუკლ იქმნა ნერსე, რამეთუ უკფლებჲა იგი სახლისა მისისაგან არა განაშორა ღმერთმან; ესეკა წადიერ იქმნა უკფროხსლა გუკლსმოღგინედა წარმოავლინნა მოკიქულნი და ითხოვა კელმწიფეთაგან ამირათა ამის ქუკეყანისათა, რათა უკშიშ კონ იგი ბოროტისაგან და გამოვიდეს კსნილად კოვლით ერით ³⁵⁾ მისით.

და ვათარკა წარმოემართნეს იგი ქუკეყანით აფხაზეთით, მაშინ ნეტარსა ჰაბოას მიუკწოდა მთავარმან მან აფხაზეთითამან და ჰრქუკა: ნუ განხუკალ შენ ამიერ ქუკეყანით, რასმეუ ქუკეყანაჲ იგი ქართლისაჲ სარკინოზთა უკპურიეს და შენ ხარ ბუკნებით სარკინოზ, და არა გიტეონ შენ ქრისტინებით მათ შორის. და მეშინის მე შენთკს ნუკკუკე კუკლად განგდრიკონ შენ სარწმუკნოებისაგან ქრისტპსისა ნეფსით, გინა უკნებლიებით და ესოდენი შრომაჲ შენი წარს-

³⁴⁾ ნათ.-მკ. მეტ. „სტეფანოზ ძე გუკრგენ ერისთავისაჲ“.

³⁵⁾—კოვლით ერითუკრთ მისით.“

წყმიდო. ხოლო ნეტარმან ჰაბო ჰრქუვა: სადალა შემეწყნარა მე ქრისტემან და განმაშორა ჩემგან ბნელი იგი პირველისა მის უკმეცრებისა ჩემისაჲ და ღირსყო ნათელსა მას მისსა? არა სადა უკვარ ვყო მე სახელი მისი, დალა თუჲ ბევრეული ოქროსა და ვეცხლისაჲ მომცენ მე, გინა თუჲ ტანჯვითა და გუკემითა განმიკითხონ მე, ვერ განმაშორონ სიყუარუკლსა უკფლისა ჩემისასა! და აწ შენ ნუჲ დამაყენებ მე, ღუკთის მსახუკრო! რამეთუ რაჲ მადლ არს ყოფაჲ ჩემი აქა, სადა არა არს შიში, არცა სიკუკდილი ქრისტესტჲს?! აწ გევედრები განმიტევე მე, რათა ეუკწყოს განცხადებუკლად ქრისტეანებაჲ ჩემი ქრისტეს მოკუკლეთა მათ, რამეთუ მესმა წმიდისა სახარებისაგან თქმუკლი მაცხოვრისა ჩუკენისა მიერ, ვითარმედ „არა ვინ აღანთის სანთელი და შედგის იგი ქუკეშე კკმირსა, არამედ ზედა სასანთლესა გადგიან, რათა ენთებოდის“³⁶) ყოველთა, ეგრეთ ბრწყინეკდინ ნათელი თქუკენი წინაშე კაცთა“!

და აწ მე რაჲსათჲს დავფარო ქეშმარიტესი³⁷) ესე ნათელი, რომლითა განმანათლა მე ქრისტემან! არა სადა დავემალო მე შიშისაგან სიკუკდილისა, რამეთუ ვისწავე წმიდისა მისგან მოკიქუკლისა, ვითარმედ „არცა ჩუკვენთა სასუკფეველი ღუკთისაჲ ვერ“³⁸) დაიმკკდრონ.“ ამისტჲს არა მეშინის მე სიკუკდილისაგან, რამეთუ მე სასუკფეველსა ვეძიებ ქრისტესგან!

და ესრტ არწმუკნა მთავარსა მას და განუკტევა. და გამოკდა იგი ნერსს თანა ქუკეყანად ქართლდ და შემოკდა ქალაქსა ტფილის და იქკეოდა იგი განცხადებუკლად ქრისტეანედ.³⁹) მუკნ მყოფთა სარკინოზ(თა), რომელთა იკოდეს იგი

³⁶) ნათ-მც. მეტ. „რათა ჰნათობდეს ყოველთა ეგრე ბრწყინეკდინ. ნათელი ეგე“...

³⁷) ნათ-მც. მეტ. „ქეშმარიტი ესე“...

³⁸) ნათ-მც. მეტ. „ღუკთისაჲ დაიმკკდრონ“...

³⁹) „და კთარცა იხილეს იგი ქრისტეანედ მუკნ მყოფთა მათ სარკინოზთა“ ..

პირველად ⁴⁰⁾ რომელნიმე აგინებდეს, რომელნიმე აშინებდეს, რომელნიმე სდევნიდეს, რომელნიმე მშვიდობისა სიტყვთა შეაჯერებდეს. ხოლო იგი განმტკიცებულ იყო ქრისტეს მიმართ და არავისგან შეძრწუნდებოდა. არამედ სამისა წლისა ჟამთა იქცეოდა ქალაქსა მას შინა და გარემოჲს ყოველსა სოფლებსა განცხადებულად ქრისტიანედ, არამედ ვერვინ მიჰყვნა კელნი მის ზედა ბოროტებით, რამეთუ არღა მოწევნულ იყო ჟამი მისი.

ხოლო კაცთა ღუჯთის მოყუჯარეთა რომელთა იცოდეს ღუჯთის სათნოებაჲ მისი — ილუკწიდეს საზრდელითა და სამოსლითა.

მესამე თავი. წამებაჲ წმიდისა ჰაზოჲსი.

რომელნი ხართ ქრისტეს მოყუჯარენი და მარტულთ მოყუჯარენი მიიღეთ ჩემგან სანატრელი ⁴¹⁾ სმენაჲ წმიდისა მოწამისა და ქრისტეს მოღუჯაწისაჲ რომლითა სიმხნითა და დიდებითა გვრგვინოსან იქმნა ქრისტეს მიმართ.

სუჟფევასა უჟფლისა ჩუჟენისა იესო ქრისტესსა წელიწადსა ვნებითგან და მკვდრეთით აღდგომით ⁴²⁾, მეფობასა კოსტანტინე პოლის ქალაქსა მას დიდსა ქრისტიანეთა ზედა კოსტანტინესსა ძიძა (ძისა) ლეონისსა, სარკინოზთა შორის მეფობასა მოსე ამირა მუჟმნისასა ძისა მაჰდისა, ძართლს შინა კათალიკოზობასა სამოელისსა, ერის მთაფრობასა ⁴³⁾ სტეფანოზისსა ძისა გუკრგენისსა, დასაბამით ⁴⁴⁾ გარდასრულთა ექუჲს ათას ოთხას ოცდა მეოთხესა წელსა თთუჲესა იანვარსასა ექუჲსსა დღესა პარასკევსა განცხადებასა შევისწავეთ

⁴⁰⁾ — „რომელნიმე ჰყვედრიდეს, რომელნიმე აგინებდეს“...

⁴¹⁾ — „სანატრელი ესე“....

⁴²⁾ — „აღდგომით რვას ოთხ მეოცდა მეათესა, მეფობასა“....

⁴³⁾ — „ერისთვობასა“....

⁴⁴⁾ — „დასაბამითგან გარდასრულთა წელთა ექვს ათას ოთხმეოცდა მეოთხესა“....

მარტყოლაჲ წმიდისა და ნეტარისა ამის მოწამისა და კეთილად მოღუჴაწისა ჰაბოჲსი ქალაქსა ტფილისს.

ხოლო იყო ესრე სახედ, რამეთუ მცირდ ჴუწინარსრე დღეთა ამათ შეიპყრეს ნეტარი ე'ე მოწამს ქრისტესი და მიიყვანეს იგი მსაჯუჴლისა მის, რომელი იყო ⁴⁵⁾ ქალაქსა ტფილისს, და ქრისტეს აღსარებისათჳს შეაყენეს იგი საპყრობილესა. ხოლო შემდგომად რავდენთამე დღეთა ⁴⁶⁾ გამოითხოვა იგი სტეფანოზ ერისთავმან ქართლისამან და გამოიყვანა საპყრობილით და განუჴტევა.

ხოლო შემდგომად მცირედთა დღეთა კუჴალად აღიძრნეს შემასმენელნი წმიდისა ამის მოწამისანი განრისხებუჴლნი და აღბორგებუჴლნი სავსენი შუჴრითა ქრისტიანეთაჲთა, შეიზრახნეს შეთჴუჴმით წმიდასა მას ჴედა, შევდეს წინაშე მსაჯუჴლისა მის, რამეთუ სხუჴაჲ მსაჯუჴლი ამირაჲ შემოსრუჴლი იყო ქალაქსა ტფილისად და ჰრჴუჴეს მას: არს ქალაქსა ამას შინა ჰაბუჴკი ერთი, რომელი იყო ბუჴნებით სარკინოზ და განზრდილ და ცხორებუჴლ შჴუჴლითა მით, რომელი მომცა ჩუჴენ მაჴმედ მოციჴუჴლმან ჩუჴენმან, და აწ დაუჴტევებიეს შჴუჴლი ესე ჩუჴენი და იტყჴს თავსა თჴსსა ქრისტიანედ და უჴშიშად ვალს ქალაქსა შინა და მრავალთა ასწავებს ჩუჴენგანთა ქრისტიანედ ყოფად. აწ ბრძანე შეპყროლაჲ მასი და შეაგდე იგი სატანჯველსა და გუჴემასა, ვიდრემდის არა აღიაროს შჴუჴლი მაჴმედ მოციჴუჴლისა ჩუჴენისაჲ; უჴკუჴეთუჴ არა, მოკუჴედინ იგი, რათა არა მბაძავ ⁴⁷⁾ იჴმნენ მისა მრავალნი სიტყჴთა მისითა.

ამას რაჲ შეასმენდეს ესმა ვიეთმე ქრისტიანეთა კაცთა და მივიღეს მსწრაფლ და უჴთხრეს ნეტარსა ჰაბოჲს, ვითარმედ აწ ესერა გეძიებენ შენ შეპყრობად ტანჯვად და გუჴემად. და შეაჯერებდეს მას, რათამცა მიჰრიდა და დაემაღა.

⁴⁵⁾—„იყო ამირად ქალაქსა ჴედა“.

⁴⁶⁾—„რავდენისამე ჟამისა“...

⁴⁷⁾—„მბაძავ“...

ხოლო მან ჰრქუვა მათ: „მე არა ხოლო ტანჯვად გან-
მზადებულ ვარ ქრისტესთვის, არამედ სიკუდილად.“ და გა-
მოვიდა იგი სიხარულთ და იქცეოდა შორის უზბანთა გან-
ცხადებულად. მაშინ მოვიდეს მსახურნი იგი მსაჯულისანი
და შეიპყრეს ნეტარი ჰაბოა და შეიყვანეს წინაშე მსაჯულის-
სა მის.

და ჰრქუვა მას მსაჯულმან მან: რაა არს, რომელი ესე
მესმის შენთვის, რამეთუ ხარ შენ ნათესავთ და ტომით სარ-
კინოზ და დაგიტევებოდა მამულისი შჯულისი და ქრისტიანეთა
თანა შეცთომილ ხარ? აწ განემზადე და ილოცე შჯულისითა
მით, რომლითა განგზარდეს მშობელთა შენთა.“

ხოლო ნეტარი ჰაბოა განძლიერდა ⁴⁸⁾ ქრისტეს მიმართ და
აღივსო სულისითა და სარწმუნოებისათა და ჰრქუვა მსაჯუ-
ლსა მას ამირასა: „ეგე კეთილად სთქუვ, რამეთუ ვარ მე
ბუვნებით სარკინოზ, შობილვე მას შინა მამულად და დე-
დუვლად; განსწავლულ ვიყავ შჯულისითა მით მაჰმედისითა
და ვცხონდებოდე მას შინა, ვიდრე უვმეცრებასა შინა ვიყავ.“

ხოლო ოდეს სათნო იყო ღმერთმან, რომელმან გამო-
მირჩია მე ძმათა და ნათესავთა შორის ჩემთა და მიკსნა მე
იესო ქრისტეს მიერ ძისა მისისა და ღუჯთისა ჩემისა, და
გუჯლის ხმა მიყო მე უვმჯობესი იგი კეთილი, მაშინ დაუვ-
ტევე მე პირველი იგი კაცთა კელოვნებითა შეთხზულისი იგი
შჯულისი და ზღაპრობისა სიბრძნითა ღონის ძიებულისი რწმუნ-
ებაა. და აწ შეუვდგე ქეშმარიტსა ქრისტეს მიერ მომად-
ლებულსა სარწმუნოებასა სამებისა წმიდისასა: მამისა და
ძისა და სუჯლისა წმიდისასა, და ამით ნათელ მიღებოდა და
ამასცა თაყუჯანის ვსცემ; რამეთუ ესე არს ღმერთი ქეშმარი-
ტი, და აწ ქრისტიანე ვარ, თვნიერ ყოვლისა ცილობისა!“

ჰრქუვა მას მსაჯულმან — „დაუვტევე სიცოფისა ⁴⁹⁾ იგი

⁴⁸⁾ — ნათ.-მც. მეტ. „განძლიერდა სულისითა სარწმუნოებისათა
ქრისტეს მიერ და ჰრქუვა“....

⁴⁹⁾ — „სიცოფისა“ ნაცვლად „სიცოფისაა“.

განზრახვამ; და უკუუვითუ ნაკლუკლევანებისა შენისათვის
შედგომილხარ ქრისტიანეთა, მე | უკუფროდსა ნიჭი ზე პატივი
აწვე მიგცე შენ. *

ჰრქუა მას ნეტარმან ჰაბოამ: „ოქროდ და ვეცხლი შენი
შენთანავე იყავნ წარსაწყმედელად თავისა შენისა. მე პატი-
ვისა კაცთაგან არა ვეძიებ, რამეთუ მაქუჳს მე ნიჭი ქრისტის
მიერ-გვრგვნი ცხორებისა და უკბრწნელებისა და პატივი
საუკუჳუნო ცათა შინა.“

მაშინ უკბრძანა კელით და ფერკითუჳრთ შეკრვამ მისი
ბორკილითა რკინისაჲთა და ეგრტთ შთაადდეს იგი საპურო-
ბილესა. ხოლო ნეტარსა მას უკბაროდა და ჰმადლობდა
უჳფალსა და იტყოდა — „გმადლობ შენ უფალო და მაცხო-
ვარო და ღმერთო ჩუჳენო, იესოჳ ქრისტე, რამეთუ ღირს
მყავ მე განკითხვასა და პურობილებასა სახელისა შენისათჳს
წმიდისა“.

და იყო ესე თთუჳჳსა დეკენბერსა ოცდაშუდსა დღესა
სამშაბათსა, კსენებასა ქრისტის მოციქულისა პირველ დია-
კონისა და პირველ მოწამისა და ერისმთავრისა მის ყოველ-
თაჲსა მოწამეთაჲსა წმიდისა სტეფანესსა.

წესვე და შუჳენიერ ესრტთ იყო, რათა ილუჳწიდეს მის-
თჳს ერისთავი იგი ყოველთა მარტულთაჲ მისთანათა მათ
თანა ყოველთა მოწამეთა, რათა არა დაჰბრკოლდეს უკუჳა-
ნასკნელიცა იგი მოწამე ქრისტისი თანა შერაცხად ახოვნე-
ბასა მათსა! და იყოფოდა ნეტარი ჰაბოამ საპურობილესა შინა
მარხვითა და ლოცვითა და ფსალმუჳნებითა ლამს და დღს
განუჳსუჳენებლად და ჰყოფდა იგი ქველის საქმესა, რამეთუ
განჰყიდა მან ყოველი რაჲცა აქუჳნდა მას და ზრდიდა იგი
მშიერთა და ნაკლუკლევანთა მისთანა პურობილთა მათ. ხო-
ლო ცრუჳ მოძლუჳარნი იგი და შემასმენელნი შევიდიან მისა
და ეტჳკედ რომელნიმე რეცა სიტყუთა ლიქნისაჲთა: „შვი-
ლო, ნუჳ განიწირავ თავსა შენსა, ნუჳცა სიჰაბუჳკესა შენსა
განჰვაქრი ქრისტიანსდ და ნუჳცა ძმათა და ნათესავთა გა-

ნეშორები, რათა არა შეამთხოვო ძვრი თავსა შენსა და შეგუ-
ვაწუხნე ჩუვენ ყოველნი.“ და რომელნიმე მათგანნი აშინე-
ბედ მას და ეტყვედ: „რაჲ სარგებელ გეყოს ქრისტს იგი შენი,
ანუ ვინ გიკსნეს კელთაგან ჩუვენთა, რამეთუ ცეცხლი და
სატან(ჯ)ველი აწ||ვე განგვმზადებდეს შენთვის, არათუ მოიქცე
ჩუვენდავე!“

ხოლო ნეტარი იგი არა ისმენნ მათსა, ⁸⁰⁾ არამედ ილოცავნ
და უვლარლილოდ ფსალმუნებნ გონებითა თვსითა. და შემ-
დგომად მრავლისა სიტყუსა მათისა ჰრქუვა — „ჩემდამო ნუვრას
იტყოდეთ, რამეთუ მე ვითარცა ყრუუსა არა მესმოდა და
ვითარცა უვტყუჰმან რაჲ არა აღადის პირი თვისი, ვიყავ მე
ვითარცა კაცი უვსმი, რომლისა თანა არა არს პირსა მისსა
სიტყუჲაჲ. რამეთუ მე უვფალსა ვესავ, განმეშორენით მე,
უვკეთუჰრნო, და გამოვიძინე მე მცნებანი ღუჲთისა ჩემისანი!“
და ვითარცა ვერ შეძრეს მართალი იგი, გამოვიდეს მიერ
სირცხვლეუჲლნი.

და იყო ნეტარი იგი საპურობილესა შინა ცხრა დღს,
დღე ყოველ იმარხავნ და ღამის თევით დაადგრის განთიად-
მდე. ხოლო დღესა მას მეცხრესა ჰრქუვა ყოველთა მათ მის-
თანა პურობილთა ქრისტიანეთა, ვითარმედ ხვალე განსლვა
არს ჩემი და მისლვაჲ უფლისა ჩემისა და ღუჲთისა იესოჲ
ქრისტს თანა. რამეთუ ესე უვფალმან გამოუვცხადა თვსსა
მას მოწამესა და მაშინ განიძარცუვა მან სამოსელი თვისი და
განსცა იგი სავაჰროდ, რათა უვყიდონ მას სანთელად კერი-
ონები და საკუჲმეველი. და წარსცა ყოველთა მათ ეკლესიათა
ქალაქისათა, რათა აღანთონ. და მიაღლინა ყოველთა მღღელ-
თა ვედრებით, რათა ღოცვა ყონ მისთვის, რომლითა არა
დაბრკოლდეს სარწმუნოებისაგან ქრისტსისა და ღირს იქმ-
ნეს მაღუჲაწებასა მას ქრისტს მოწამეთასა.

ხოლო მან ღამესა მას წმიდასა მიხ დღესასწაუჲლისა
ღამის თევასა მიიხუჲნა ორნი სანთელნი დიდნი კელთა თვ'ათა

⁸⁰⁾ — „არას ისმენდა მათსა“...

და დადგა იგი შორის საპყრობილესა და დაადგრა მდგომარს ზედა ფერკთა თვსთა, ვიდრე განთიადმდე ყოვლადვე დაუჯდომელად, ვიდრემდე აღასრუკლნა ფსალმუნნი. და სანთელნი იგი დაიწუჟნეს კელთა შინა მისთა, რკინითა შექედილთა ზედა ქედსა მისსა, რამეთუ იტყოდა მდგომარეს იგი შეუძრველად, ვითარმედ წინაჲსწარ ვხედვედ უფალსა, წინაშე ჩემსა არს მარადის, რამეთუ მარჯუკლ ჩემსა არს, რათა არა შევიძრა... და შემდგომნი იგი სიტყუჲანი.

და რაჲმს განთენა მეთაღ დღესასწაულსა მის მაცხოვრისა ნათლისღებაჲ, რომელი არს თთუკესა იანვარსა ექვსსა, იყო დღეს იგი პარასკევი.|| და თქუჲა ნეტარმან მან „დიდ არს ჩემდა დღეს ესე, რამეთუ ვხედავ ორკერძოვე ძლევასა უფლისა ჩემისა იესოჲ ქრისტესსა, რამეთუ დღესასწაულსა ამას შთახდა მდინარესა მას იორდანისასა განშიშვლებუკლი ნათლისღებად. და სიღრმეთა მათ შინა წყალთაჲსა დამალუკლისა მის ვეშაპისა თავები ძალითა ღუკთაებისაჲთა შემუკსრა. ჯერ არს ჩემდაცა დღესა ამას რათა განვიძარცო შიში კორცთა ამათ ჩემთაჲ, რომელნი სამოსელ არიან სუკლსა ჩემსა, და შთავხდე ვითარცა სიღრმესა ზღვსასა შორის ქალაქსა ამას და ნათელ ვიღო სისხლითა ჩემითა, და ცეკხლითა და სუკლითა.

ვითარცა ქადაგა წინამორბედმან იოვანე. და მერმე კუკალად შთავხდე წყალთა და კუკალად განვნათლდე, რამეთუ დღეს გარდამოსლვაჲ არს სუკლისა წმიდისაჲ ყოველთა ზედა წყალთა, რომლითა ნათელ იღებენ ქრისტეს მორწმუკუნენი სახედ იორდანისათა მათ მდინარეთა, და განშიშუკლებითა კორცთა ჩემთაჲთა მტერისა მის მანქანაჲსა მზაკუკვარებანი, რომელ იზრახნა ჩემოკვს—განვბასრნე და დავტკებნო ფერკითა ჩემითა შორის ქალაქსა ამას.

და კუკალად დღესა ამას პარასკევსა ვნებითა თვსითა უკფალმან ჩემმან იესოჲ ქრისტემან ჯუკარსა მას განპყრობითა ხელთა თვსთაჲთა განაქიქა და თითისა საჩუკენებელყო ყოველთა კიდეთა ქუკეყანისათა მტერი იგი ყოველისა სოფლისაჲ.

აწ მეცა თანა მაც, რათა განუკადე მტერსა მას ქრისტიანეთასა და ქრისტესთვის დათხევითა სისხლთა ჩემთაჲთა საცინელ და საკიცხელ ვყო ყოველთა ქრისტიანეთა, რამეთუ ჰგონებდა იგი, ვითარმცა შიშითა სიკუჲდლისაჲთა განმაშორა სიყუჲარულსა უჲფლისა ჩემისა იესოჲ ქრისტესსა.

ხოლო მე საყუჲედრელ ვყო განზრახვაჲ იგი მისი და ვსძლო მას ქრისტეს მიერითა შეწევნითა და ორკუჲრძოჲვე იგი თანანადები უჲფლისა ჩემისაჲ გარდავიკადო.

მაშინ მოითხოვა წყალი და დაიბანა პირი თჳსი და იცხო ზეთი თავსა თჳსსა და თქუა: მაშინ სადამე ვიყავ თუთ მენელსაცხებლს კეთილად შემზადებელ სუჲლნელთა მათ საცხებელთა; ხოლო ესე საცხებელი დღედ დაფლვისა ჩემისა არს, ამიერითგან არღარა ვიცხო||განქარვებადი ესე მწირობისა ჩემისა ზეთი. არამედ ვითარცა ქებასა შინა ქებათასა ბრძენ-მან სოლომონ მასწავა მე „სუჲლნელებასა ნელსაცხებელთა შინთასა ვრბიოდი“ ქრისტე, რომელმან აღმავსე მე განუჲქარვებელითა სარწმუნოებითა სიყუჲარუჲლისა შენისაჲთა! იცი შენ, უჲფალო, რამეთუ შეგიყუჲარე უჲფროჲს თავისა ჩემისა და ესე რაჲ თქუა, წარაფლინა წმიდად ეკლესიად და მოჲგუჲარეს მას წმიდაჲ იგი საიდუჲჲლოჲ—კორცი და სისხლი ქრისტესი.

იყო ჟამი იგი მესამს დღისაჲ მის დიდისა დღესასწაუჲლისაჲ და ვითარცა მოიღო მან ჰეშმარიტი იგი განმაცხოჲველებელი საიდუჲჲლოჲ, და თქუა: გმადლობ შენ, უჲფალო ჩემო და ღმერთო იესოჲ ქრისტე, რომელმან მომეც მე საგზოად ჩემდა ცხოვრების მომანიჲებელი კორცი შენი და სიხარუჲლად და განმამტკიცებელად ჩემდა პატიოსანი სისხლი შენი! აწ უჲწყი, რამეთუ არა დამიტევე მე, არამედ ჩემთანა დადგრომილხარ და მე შენთანა! ამიერითგან არღარა მოვიღო სხუჲაჲ საზრდელი, რომლითა კუჲალოდ მშიოდის და არცა სხუჲაჲ სასუჲჲმელი, რომლითა კუჲალოდ მწყუჲროდის, არამედ კმა არს ჩემდა ცხოვრებად საუჲკუჲნოდ! აწ „დაღათუჲ ვი-

დოდი მე შორის აჩრდილთა სიკუდდილისათა, არა შემეშინოს მე ბოროტისაგან, რამეთუ შენ უფალი ჩემთანა ხარ!“ და ესე ვითარცა თქუა, მყის მოიწინეს მსახუზრნი იგი მსაჯულისანი და იჯმნა ყოველთა მათგან ჰყრობილთა ქრისტიანეთა და ჰრქუა — ლოცუვასა მომიხსენეთ მე, რამეთუ არღარა მიხილოთ მე საწუთროსა ამას სოფელსა! და გამოიყვანეს ეგრეთვე ბორკილთა ფერხთა და ხელთაჲთა; და მიჰყვანდა იგი შორის ქალაქსა და რომელნი ჰხედვიდეს მას ქრისტიანენი და მეცნიერნი მისნი — ცრემლოოდეს მისთჳს.

ხოლო წმიდამან ჰაბოჲ ჰრქუა მათ „ნუ სტირთ ჩემ ზედა, არამედ გიხაროდენ, რამეთუ მე უფლისა ჩემისა მივალ; ლოცვით წარმგზავნეთ და მშვიდობამან უფლისამან დაგიცვენინ თქუენ!“

ხოლო მივიდოდა ვითარცა ვინ მოგზაუზრ ექმნის მკუვდარსა, ეგრე ჰხედდა თჳსსა მას გუვამსა. და სუკლითა თჳსითა მოგზაუზრ ქმნუკლი თჳთ იტყოდა ფსალმუჳსსა ამას ას და შეათრვამეტესა — „ნეტარ არიან უზბიწონი გზასა... და საგალობელად მუჳხლისა მის თქჳს შემდგომად სიტყუჲჲ იგი ნეტარისაჲ მის ავაზაკისაჲ: „მომიხსენე მე უფალო, ოდეს მოხვდე სუფევითა შენითა.“

და ესრტ მიიწია იგი კარსა მას მსაჯუკლისა მის ამირისასა; და რაჲმს მიიწია. კადნიერად დსწერა ჯუჳარი კარსა მას და თჳთცა დაიბეჳდა ჯუჳარი. და წარადგინეს იგი წინაშე მსაჯუკლისა მის და ჰრქუა მას მსაჯუკლმან: რაჲ არს, ჰაბუკო, რაჲ განიზრახე თავისა შენისაჲ? ხოლო წმიდაჲ მოწამე აღიკსო სუკლითა წმიდითა და ჰრქუა: „მე განვიზრახე და ქრისტე ვარ!“ ჰრქუა მას მსაჯუკლმან მან: არა დაგიტევებიეს სიცოფს და უგუჳნუჳრებაჲ შენი? ჰრქუა მას ნეტარმან ჰაბოჲ: „უჳკუჳეთუმცა უჳმეცრებასა და უგუჳნუჳრებასა შინა ვიყავ, არამცა ღირს ვიქმენ შედგომად ქრისტესსა!“ ჰრქუა მას მსაჯუკლმან მან — არა გიცნობიეს, რამეთუ სიტყუჳნი ეჳე შენნი მომატყუჳებელ სიკუდდილისა გექმნებიან შენ?

ჰრქუვა მას წმიდამან ჰაბოა — „უკუვეთუჲ მოკუჲდე, მრწამს მე, რამეთუ ქრისტს თანა ვცხონდე; ხოლო შენ რაჲსა განაგრძობ? რაჲ გეგუჲლების ჩემ ზედა, იქმოდე! რამეთუ მე ვითარცა კედელსა მაგას, რომელსა მიყრდნობილ ხარ, ეგრე არა მესმიან ცუჲდნი ეგე სიტყუჲანი შენნი, რამეთუ გონებაჲ ჩემი ქრისტს თანა არს ზეცას“.

ჰრქუვა მას მსაჯულმან მან: რაჲ ეგოდენი სიტკბოებაჲ გაქუჲს ქრისტს შენისაგან, რომლითა სიკუჲდილცა არა გეწყალის თავი შენი? ჰრქუვა მას წმიდამან ჰაბოა: „უკუვეთუჲ გნებაჲს ცნობად სიტკბოებაჲ მისი, შენცა გრწმენინ ქრისტს და ნათელ იღე მისა მიმართ და მაშინლა ღირს იქმნე ცნობად სიტკბოებისა მისისა!“

მაშინ განრისხნა ამირაჲ იგი და უზბრძანა განყვანებაჲ მისი გარე და მოკუჲეთაჲ თავისა მისისა. ხოლო მსახუჲრთა მათ გამოიყვანეს კართა ეზოსა მას ტაძრისასა და განკსნეს იგი კელით და ფერკით საკრველთა მათგან რკინისათა.

ხოლო ნეტარმან მან თავით თჳსით განხეთქა სამოსელი იგი, რომელ ემოსა და განშიშუჲლებუჲლმან დაიბეჭდა ჯუჲართა პირი და გუჲამი თჳსი და თქუვა: „გმადლობ და გაკუჲრთხვე შენ, სამებაო წმიდაო, რამეთუ ღირს მყავ მე მიმთხუჲვეად ღუჲაწლსა მას წმიდათა მოწამეთა შენთასა!“ და ესერაჲ თქუვა, უკუჲუნ ისხნა || კელნი თჳსნი ჯუჲარის სახედ ზედა ზუჲრგსა თჳსსა და მხიარუჲლითა პირითა და კადნიერითა სუჲლითა ღალად ყო ქრისტს მიმართ და მოუჲდრიკა ქედი თჳსი მახჲლსა. და ვითარცა სცეს მას მახჲლითა სამ-გზის, რამეთუ ჰგონებდეს ვითარმედ შიშითა სიკუჲდილისაჲთა განაშორონ იგი ქრისტსსა; ხოლო წმიდაჲ იგი მარტული ღუჲმილით მკნედ მიითუჲალვიდა მახჲლსა, ვიდრემდის შეჰვედრა სუჲლი თჳსი უჲფალსა.

და ვითარცა იხილეს ქრისტს მბრძოლთა მათ შემასმენელთა წმიდისა მოწამისათა, რამეთუ სრუჲლ იქმნა ნეტარი იგი ქრისტს მიმართ და ღუჲაწლი კეთილი მოიღუჲაწა და

სარწმუნოებითა და მოთმინებითა სძლო მათსა მას სიბოროტესა—უფროდსა აღივსნეს შუკრითა და შევიდეს წინაშე მძლავრისა მის და ჰრქუეს: „ჩუვენ ვიცით, რამეთუ ჩუვეულებოდა არს ქრისტიანეთა—ესრე სახსდ თუჲ ვინმე თავი მოიკლას ქრისტეს მათისათჳს—მოიპარიან გუჲამი მისი და პატივსციან მას დაფლვითა და ტყუუვილით, რეცა თუჲ სასწაულსა და კუჲრნებასა რასმე განსთქუჲმედ ერსა შორის და სამოსელსა და თმასა თავისა მისისასა და ძუჲალსა მისსა განიყოფედ, რეცა საცოდ სნეუჲლთათჳს და მით სახითა მრავალნი უკცებნი შეიტყუჲვნიან. აწ ბრძანე გუჲამი მისი მოცმად ჩუვენდა, რათა განვილოთ და დავწუჲათ იგი ცეცხლითა ჳ განვაქარიოთ⁵¹⁾ იგი ჳ აღვკოცოთ საცთუჲრი ქრისტიანეთაჲ, რათა იხილონ ყოველთა და შეეშინოს და რომელნიმე მათგანნი მოიქცენ ჩუვენდა და ჩუვენგანთა ეშინოდის და არღარა შეუჲდგენ სწავლასა ქრისტიანეთასა.“ და ამას დაღათუჲ ქრისტიანეთა შუჲრისათჳს იტყოდეს, არამედ ქეშმარიტსა და მართალსა წამებდეს, ვითარცა იგი არიან ქრისტეს მოწამენი მკუჲრნალ და მეოხ ყოველთათჳს, რომელნი მიეახლნენ მათ ქრისტეს მიერიოთა სიყუჲარუჲლითა და სარწმუნოებითა

ხოლო ჰრქუჲა მათ მსაჯუჲლმან მან: წარიღეთ ვიდრე გნებაჲს და ყავთ, ვითარცა თჳთ იცით.

მაშინ გამოვიდეს და აღიღეს ქუჲეყანით პატიოსანი იგი გუჲამი მისი და შთადევს იგი გუჲალაგსა მას აღსაკიდებელსა სამოსლით მისითუჲრთ || და სისხლი იგი დათხეუჲლი მართლისაჲ მის აღმოთხარეს ქუჲეყანით და რაჲთ თუჲრთით არა არაჲ დაუჲტევს ქუჲეჲანასა და იგიცა შთადევს ქუჲრქელსა ში და.

და დადევს წმიდაჲ იგი უჲრემსა ზედა მსგავსად მკნეთა მათ წმიდათა ორმეოცთა, რამეთუ სადა იგი მოჰკუჲვთეს თავი წმიდასა მოწამესა კართა ზედა წმიდისა ეკლესიისათა, რომელი სახელად წმიდათა ორმეოცთა დაფუჲძნებუჲლ იყო,

⁵¹⁾ — „განვაქარვოთ“.

— წესვე იყო რათა ემსგავსოს იგი ახოვანთა მათ წმიდათა მოწამეთა ეორთა ⁵²⁾).

და ვითარცა გამოიღეს წმიდაჲ იგი გუჯამი წმიდისა მის გარეშე ქალაქსა ზე აღიღეს ადგილსა, რომელსა საგოდებელ ⁵³⁾ ეწოდების, რამეთუ მუჟნ არს საფლავები კაცთა მის ქალაქისათაჲ და გარდამოიღეს იგი უკრმისა მისგან და დადვეს იგი ქუჯეყანასა.

და მოიღეს შეშაჲ და თივაჲ და ნავთი და დაასხეს გუჯამსა მას ზედა წმიდასა და დააგზნეს ცეცხლი, ვიდრემდის დაწუჟნეს კორცნი იგი წმიდისა მოწამისანი ადგილსა მას, რომელ არს აღმოსავალით ციხესა ქალაქისასა, რომელსა ჰრქუჲან სადი-
ლეგო პირსა ზედა კლდისასა, რომელ არს კბოდე — კლდ მდინარისა მის დიდისაჲ, რომელი განჰვლის აღმოსავალით ქალაქსა, ესე არს სახელით მტკუჯარი.

ხოლო ადგილსა მას არავის უკუფლეს მისლვად ქრისტიანეთაგანსა, ვიდრემდის აღასრუკლეს დაწუჟვაჲ იგი ხორცთა მათ წმიდისა მოწამისათაჲ; ხოლო ძუჯალთა მათ წმიდისა მოწამისათა, რომელთა ვერღარა უკძლეს დაწუჟვაჲ შთაკრიბნეს ტყავსა ცხოვრისასა და შეკერნეს მტკიცლ და მიიხუჟნეს ზე შთაჰყარნეს დიდსა მას მდინარესა ქუჯეშე ხიდთა მათ ქალაქისათა, რომელთა ზედა აღმართებუკლ იყო პატოოსანი ჯუჯარი ხიდისაჲ.

და იქმნა წყალი იგი მდინარისაჲ მის წმიდათა მათ ძუჯალთა სამოსელ გარე შეხუჟვევითა მით და სიღრმს იგი წყალთაჲ საფლავ წმიდისა მის მარტკლისა, რათა არავინ უკდებად მიეხოხ მათ; ქრისტეს მბრძოლთა მათ ესრე ყვეს და ესრით ღუჯაწლი კეთილი მოიღუჯაწა ნეტარმან მან.

მაშინ იწყო სიმრავლემან ქალაქისამან ქრისტიანეთაგან და განაგდეს შიში მძლავრთაჲ მათ და განვიდოდეს ადგილსა მას, სადაცა დაწუჟნეს ხორცნი იგი წმიდისა მოწამისანი: მო-

⁵²⁾ ნათ.-მც. მეტ „მოწამეთა მარტკლთა“.

⁵³⁾ — „საღოდებელ“.

ხუცცებულნი მირბიოდეს კუჯერთხებითა თვსითა, || მკელობელნი ხლდომით ⁵⁴⁾ ვითარცა ირემნი, ჭაბუკნი სრბით, ყრმანი კდომით უვრთიერთას. დედანი მსგავს იყვნეს წმიდათა მათ მენელსაცხებლეთა, რომელთა სრბით მიაქუვნდა სუვლნელები ⁵⁵⁾ იგი წმიდასა მას ქრისტეს ღუჯთისა ჩუვენისასა საფლავსა, ნანდვლვე იყვნეს ესეცა მსგავს მათა. რამეთუ რბიოდეს ცრემლითა და მიაქუვნდა მათ თანა სანთლები და საკუვმეველი ხელითა თვსითა; ყოველნივე სიხარუვლითა და მადლობითა ქრისტესითა მივიდოდეს და აღილებდეს მიწასაცა მის ადგილისასა და მრავალნი სენთაგან შეპყრობილნი მიჰყვანდეს და მასვე დღესა შინა განიკუვრნებოდეს. ხოლო ყოვლად ძლიერმან ღმერთმან უვფროჲს გამოაჩინა ძალი თვსი და პატივსცა თვსსა მარტვლსა და აჩუვენა სასწაუვლი საკვრველი, რათა უვწყოდინა ყოველთა, რამეთუ ⁵⁶⁾ ქრისტეს მოწამს არს.

ვითარცა შემწუხრდა დღს იგი და იყო ჟამი პირველი ღამისაჲ მის, გარდამოავლინა უვფალმან ადგილსა მას ზედა ეარსკუვლაფი მოტყინარს, ვითარცა ღამპარი ცეცხლისაჲ, რომელი მყოვარ ჟამ დგა ადგილსა მას, სადაცა დაწუვეს ნეტარი იგი მოწამს ქრისტესი; და დგა იგი ზე ჰაერთა, ვიდრე ზამ ჟამადმდე, გინა უვმეტს ⁵⁷⁾ ღამისა მის, რომელი გამოუვტევებდა ბრწყინვალეობასა.

არათუვ ვითარცა ცეცხლი ესე ქუვეყანისაჲ, არამედ ვითარცა საშინელებაჲ ელვისაჲ, რომელსა ჰხედვიდეს ⁵⁸⁾ ყოველნი მოქალაქენი, მსაჯუვლიცა იგი და ყოველი ერი მკვდრნი იგი ქრისტიანეთანი, და ყოველნი სარკინოზნი და მწირნი სხვთ მოსრუვლნი. მყოვარ ჟამ ჰხედვიდეს გუვგაჲთა თუვალისაჲთა, ⁵⁹⁾

⁵⁴⁾ ნათ.-მც. სვ. „ვლდომით“.

⁵⁵⁾ — „სუვლნელი“.

⁵⁶⁾ — „ვითარმედ“.

⁵⁷⁾ — „უვმეტესლა“.

⁵⁸⁾ — „ხედვიდა ყოველი იგი ქალაქი და თვთ მსაჯუვლი იგი..“

⁵⁹⁾ — „თუვალისა მათისაჲთა“.

ვიდრემდის ჰკდემებოდაცა მძლავრთა მათ; და მივინმევიდეს ხილვად აღგილსა მას მსახუკრთაგანნი მსაჯუკლისა მის ამირისანი, რამეთუ ჰგონებდეს — ნუკუკუკე კრისტიანეთა აღანთეს სანთელი აღგილსა მას. და ვითარცა მიეახლებოდეს აღგილსა მას, იხილეს, რამეთუ აღმალლდებოდა ვარსკუკლავი იგი ზე ჰაერთა; და ვერ მიეახლნეს აღგილსა მას, რამეთუ შეიპყრნა იგინი შიშმან საღმრთომან.

ხოლო კუკალად მეორესა ლამესა უკმეტსლა წყალთა გამოსცეს განსაკკრვებელი ნათელი, რომელთა იგი საუკცარ ეგონა კუკეყანასა და ჰაერსა კუკეშე || ცეცხლი იგი ზეცისაჲ და უკნდა დაფარვად საკკრვებლბათა მათ. კუკალად წყალთა ვერვე დააყენეს, ვერცა დაშრიტეს ფიცხელთა მათ ⁶⁰⁾ მფოფინარეთა ღელვათა, სადა იგი შთაყარნეს ღუკთივ პატივცემუკლნი იგი ძუკალნი სანატრელისა მის მოწამისანი — კიდთა მათ კუკეშე აღმობრწყინდეს ნათელნი სუკეტის მსგავსად, ვითარცა ელვანი, რომელნი კუკალად მყოვარ ეამ დგეს და განათლებუკლ იყო გარემოჲს კიდეთა მის მდინარისათა ⁶¹⁾ კბოდს იგი და კიდნი ⁶²⁾ ზსთგან ვიდრე კუკედმდე, რომელსა ეგრევე ყოველი სიმრავლს კალაქისაჲ ჰხედვიდა, რათა ყოველთა ჰრწმენსს, რამეთუ კეშმარიტად იესოკ კრისტს ძისა ღუკთისა მარტკლი ⁶³⁾ არს; და გუკლის ხმა ყონ ყოველთა კრისტს მორწმუკნეთა და უკრწმუკნოთა, რამეთუ კეშმარიტ არს სიტყუკაჲ იგი რომელ თქუკა, ვითარმედ „მე თუკ ⁶⁴⁾ მმსახუკრებდეს, პატივსცეს მას მამამან ჩემმან, რომელ არს ცათა შინა“.

უკუკუკეთუკ კორცთა მათ ⁶⁵⁾ განკრწნადთა ესოდენი პატივი

⁶⁰⁾ — „ღელვათა და მფოფინარეთა სიღრმეთა“...

⁶¹⁾ — „კლდს იგი და კბოდენი“.

⁶²⁾ — „კიდი იგი კუკეჲთგან ვიდრე ზემდე“...

⁶³⁾ — „ღუკთისა მიერ არს“...

⁶⁴⁾ — „მე თუკ ვინმე მსახუკრებდეს“...

⁶⁵⁾ — „ამათ“.

აწვე აჩუვენა, რავდენ უფროდს უხბრწენლად აღდგომასა მას მართალთასა დიდებითა და პატივითა გვრგვნოსანი იხილონ შორის ანგელოზთა და პრცხუვენოდის უვგუენუკრად სიბორგილისა მათისათვს, რომელთა ქრისტს უვარყვეს და წმიდათა მისთა ჰგუემდეს და სდევნიდეს და მოსრვიდეს, ⁶⁶) ხოლო უვფალი შეიწყნარებდა ცათა შინა!

ხოლო აწ, საყუვარელნო, ჯერ არს ჩუვენდაცა ამირითგან უვმეტსადლა შეწყნარებად პირველთა მათ სანატრელთა მოწამეთა, რათა ხილუვლისა ამისგან ახლისა მოწამისა პირველთაჲცა მათი გუვრწმენს და ვთქუვათ სიტყუვაჲ იგი ნეტარისა დავითისი — „პატიოსან არს წინაშე უვფლისა სიკუვდილი წმიდათა მისთაჲ“ — და მისა შუენის დიდებაჲ აწ და მარადის და უვკუენითი უვკუენისამდე ამჲნ.

მეოთხე თავი. ჭეგაჲ წმიდისა მოწამისა ჰაგოდსი.

აწ მოვედით, ქრისტს მორწმუნენო, და ვდღესასწაუვლობდეთ კსენებასა ახლისა ამის წმიდისა მოწამისასა, რომელი ყოველსა ამას სოფელსა ჩუვენსა ქართლისასა მეოხ ჩუვენდა ქრისტემან მოგუვანიქა და სიხარუვლითა მრავლითა განვახუენეთ || საუენჯენი გუვლთა და გონებათა ჩუვენთანი და მხიარუვლითა პირითა და განმარტებუვლითა ენითა ვაქებდეთ კეთილად მოლუვაწებასა მისსა და ვიტყოდით: გიხაროდენ, სანატრელო მოწამეო, უვფლისა მიერ! რამეთუ შენ უვკუვანასკნელი ესე მუვშაკი მაცხოვრისა ჩუვენისაჲ მეთერთმეტისა ჟამისაჲ მდღევრითა მათ თანა აღმსთობილთა მიეწიფე და მათ თანა სასყიდვლსა არაჲ დააკლდი! გიხაროდენ, მოწამეო უვფლისა მიერ! შენ მიემსგავსე უვკუვანასკნელსა მას მოციქუვლსა პავლეს მამუვლთა მათ შუვლთა და მოძლუვრებათა განგდებითა და ქრისტს ძისა ღუვთისა აღსარებითა! მსგავსადვე მისა თავი მოგეკუვეთა! აწ ვინშე ღირსად ვაქებდეს

⁶⁶) — და მოჰკლვიდეს“...

შენ, ქეშმარიტად საქებელსა! მნებავს ქებად შენდა, ყოვლად ქებუჯლო, ქრისტეს მოწამეო, არამედ ვერ ვიკადრებ, ⁶⁷⁾ რამეთუ უვფროვს გონებისა ჩემისა აღმაღლდა ქებაჲ სათნოებათა შენთაჲ! და კუჯალად მეშინის მე დადუჟმებად, რამეთუ სანატრელითა მით ქრისტეს მიერითა სიუჯარუდითა შემიუჯარე მე, ვიდრე იუჯლა სოფელსა ამას შინა ჩუჯენსა! აწ ნუკუჯე დაყენებითა ენისა ჩემისაჲთა ქებასა შენსა დაყენოს ჩემთვსცა მოლუჯაწებაჲ მეოხებისა შენისაჲ ქრისტეს მიმართ! აწ შენ მიერვე მოღებითა ⁶⁸⁾ მაღლისა მის ქრისტესისაჲთა, მსგავსად ძალისა ჩემისა — გაქებდე შენ, შუჯენიერებითა შემკუჯლო უვფლისა მიერ!

გიხაროდენ, სანატრელო მოწამეო უვფლისა მიერ, რამეთუ შენ თუჯალით მხილველთა და კელით მსახუჯრთა წმიდათა მოციქუჯლთა ქრისტესთა უჯხილავად სარწმუჯნოებითა და სიმკნითა აღსარებითა ნეტარებაჲ მოიგე!

რამეთუ შენ მამამან ზეცათამან მხოლოდ შობილისა ძისა თვსისა მიერ გჯრჯვნოსან გყო და სუჯლისა წმიდისა მაღლითა აღგავსო! შენ ძემან მამისა მიერ შეგიწყნარა და სუჯლმან წმიდამან გადიდა!

შენ სუჯლმან წმიდამან შეგიყუჯარა და მამისა და ძისა თანა ერთობითა თვსითა პატივგცა და ლუჯაწლისა მძლედ გამოგაჩინა! შენ ზედა განუჯკჯრდა ანგელოზთა წესსა, რამეთუ ვითარცა უჯკორცომან დაითმინე სიკუჯდილი ქრისტესთვს! შენ ზედა მამად მთავარნი იხარებენ, რამეთუ ნეტარმან || აბრაჰამ თვსთა ნაშობთაგან შეგიწყნარა წიაღთა თვსთა ქრისტესთვს, რომელ იგი კარავსა თვსსა შეგიწყნარა და მისგან მრავალთა ნათევთა ⁶⁹⁾ გამოჩნდა მაღლად! შენ ქრისტეს მოწამეთა მათ ნაყოფ ექმენ და მოციქუჯლთა მოწაფე!

⁶⁷⁾ ნათ.-მც. მეტ. „და ვერცალა შეუვძლებ...“

⁶⁸⁾ — „მოლუჯაწებითა“.

⁶⁹⁾ — „ნათესავთა“.

შენ მოწამეთა მათ შორის ზეცისა მეუფისასა მას მათიანსა სახელით დაიწერე და მარტულთა თანა გვრგვინოსან იქმენ! შენ აღმსარებელთა მათ თანა განეწესე და მართალ თანა დიდებულ ხარ!

შენთვის ფრიად დამიკვრდების ჩუვენ, წმიდაო მოწამეო, რამეთუ ეამსა ამას ოდენ მეფობისა ისმაიტელთა დიდებასა შენ ნეტებით სიმდაბლს ქრისტესთვის აღირჩიე და მახვლითა პყრობილი იგი შჯუული განაგდე და ქეშმარიტი იგი აღიარე და ჯუვარცმულსა მას თაყუვანისეც უვფლად და ღუვთად!

ვინაჲ, ანუ ვისგან ისწავე ქრისტესთვის ესოდენი ⁷⁰⁾ ცნობა? რომელმან საკვრეველებამან აღგიყვანა შენ დიდებასა სასუფეველისასა? შენ ქეშმარიტად მარჯუვენით ⁷¹⁾ მას ავაზაკსა ემსგავსე, რამეთუ გაქუვნდა შენცა ერთი შენ თანა ჰერობილთაგანი, ნაშობი ქრისტიანთაჲ, რომელი განდრეკილ იყო ქრისტესგან და მიდევნებულ სჯუილსა უვცხოსა!

ხოლო კუვალად ქრისტეს აღსარებისათვის შენ თანა განიკითხვოდა, არამედ საწყალობელსა მას კუვალადცა უვბრკუვმა და დაეცა, რამეთუ შიშისაგან სიკუვდილისა საწყუვთროჲ ესე შეიყუვარა და საუვკუვნოჲ იგი წარწყმიდა! მტერმან ბოროტმან აღიტაცა და ცხოვარი იგი ქრისტესი ნამგლევ იქმნა!

რამეთუ მწყემსსა მას კეთილსა განეშორა და არგანი იგი ქრისტეს ძლიერებისაჲ განაგდო კელთაგან თვსთა! ამისთვისცა იძლია და განვარდა სამწყსოჲსაგან პირმეტყუველთა ცხოვართაჲსა!

ხოლო შენ, სანატრელო მოწამეო, კუვერთხითა მით — ჯუვართა თვსითა დაგიცვა მსგავსად ძლიერისა მის სარწმუვნოებისა შენისა მისა მიმართ! შენ ავაზაკსა მას ესწორე სარწმუვნოებითა და სამოთხესა განეწესე! შენ კარი იგი სამოთ-

⁷⁰⁾ — „ესთენი ესე“.

⁷¹⁾ — „მარჯუვენითსა“.

ხისაჲ განალე ჯუჲარითა ქრისტესითა და მცველთა მათ ქე-
რობინთა ცეცხლის მსგავსთა ვერ განგიკითხეს, ვითარმედ—
ვინ ხარ! და რაჲლა მე ვთქუვა უჲფროს, რამეთუ || უჲფალ-
მან იენო ჩუჲენთეს, უჲბრალომან ბრალეუჲლთათეს დასთხია
სისხლი თესი უჲბიწოჲ! ხოლო შენ გარდაიკადე თანანადები,
რამეთუ შენცა დასთხიე სისხლი თესი სიყუჲარუჲლისა მისი-
სათეს! ამისთესცა ძლევისა გკრგვნითა შეგამკო შენ და სა-
სუჲფეველსა ⁷²⁾ მისსა მკვდრად გამოგაჩინა! შენ გამო, წმიდაო
მოწამეო, სიყუჲ(არუჲ)ლი იგი ქრისტესი ჩუჲენდამო და
სარწმუჲნოებაჲ ჩუჲენი მისა მიმართ კუჲალად განახლდა,
რამეთუ აღვერიენით ⁷³⁾ ერსა უკცხოსა, შჯუჲლთა განდგო-
მილსა ქრისტესგან, ნათესავსა საწუჲტროჲსა ამის მოყუჲა-
რესა, თესლსა უკრწმუჲნოსა ძისა ღუჲთისასა, სარწმუჲნოებისა
ჩუჲენისა მაგინებელთა! რომელთაგან ვისწავენით საქმენი
მათნი და ვჰმონებდით გუჲლის-თქუჲმასა გუჲლთა ჩუჲენთასა
მიბაძვებითა მათითა, ვითარცა უკსასონი ქრისტესგან და
დამვიწყებელნი საუჲკუჲნოჲსა ცხორებისანი!

ხოლო აწ შენ მიერ მოგუჲჲახლა ქრისტე და ჩუჲენ გუ-
ჲლისხმაყავთ კუჲალად შიში მისი და სიყუჲარუჲლი მისი და
მადლსა მისსა ღირს ვიქმნენით, და სიყუჲარულსა მისსა და
წყალობასა დღითი დღედ მრავალთა სასწაუჲლთა და კუჲრ-
ნებათა ჩუჲენ შორის გამოჩინებითა!!

შენ უკგუჲნუჲრთა მათ შემწირველთა შენთა მახჲლითა
და ცეცხლითა უჲმეტეს აღისა განგაბრწყინვეს შენ! ვერ
გუჲლისხმაყვეს უკგუჲლისხმოთა მათ სიტყუჲაჲ იგი უკფ-
ლისაჲ, ვითარმედ „იყოს ყოველმან რომელმან მოგწყდნეს
თქუჲენ, ჰგონებდეს, ვითარმედ მსხუჲერპლი შეწირა ღუჲთი-
სა“. ✠ უკგუჲნუჲრებაჲ და უჲმეტეს უკგუჲნუჲრებაჲ იგი მა-
თი, რამეთუ რომელ იგი პირველ არავინ გიცოდა, ვითარმედ

⁷²⁾— „მას მამისა მისისას“.

⁷³⁾— „აღვერიენით“.

ვინ ხარ, ანუ რომლისა ნათესავისაგან, ანუ რომლისა ერისაგან, ანუ რომლითა შჯულებითა სცხონდებოდე, — აწ ესერა უკნებლებით წარმოგაჩინეს საცნაურად ქრისტის აღმსარებელად და მარტულად ყოველთა შეგისწავეს შენ, ყოველთა დაბადებულთა პატივცეს!!

რამეთუ ცაჲ მოწამე არს სიმართლესა შენსა უცხოასა ცეცხლისა გარდამოვლინებითა ადგილსა მას ზედა, რომელსა ვითარცა კრავი უკმანკოჲ შეიწირე || შემწუჟარი ცეცხლითა!

შენ ქუეყანამან მსხუვერპლად წმიდად სათნოდ მიგიბყრა ღმერთსა, მას ზედა დაწუვითა პატიოსნისა გუჯამისა შენისაჲთა, რამეთუ გექმნა შენ, ვითარცა საკუვრთხეველი იგი აბელისი, ენუქისი, აბრაჰამისი, ელიაჲსი, — რომელნი იგი მრგვლიად დასაწუვებელთა მათ ტარიგთა შესწირვიდეს ღუჯთისა!

და კუვალად ადგილი იგი სამსხუვერპლოასა შენისაჲ ემსგამსა ბერვასა აჰრონისა და ზაქარიაჲსა მღდელთასა! და რამეთუ ნაკუვერცხალსა მას ზედა ცეცხლისასა აღვიდოდა, ვითარცა სუკონელებაჲ საკუვმეველთაჲ, კორცთა მაგათ შენთაჲ წინაშე უკფლისა წმიდასა მას წმიდათასა ზეცისა საკუვრთხეველსა!!

შენ მდინარეთა მაგათ შეგიწყნარეს, ვითარცა ქრისტეს მარტული! ხოლო ქრისტემან ღმერთმან ⁷⁴⁾ სიღრმეთა მათ სიბნელს ზეცისა ნათლითა განაბრწყინვა! შენ ნათესავთა შენთა უკცხო და განგანგდებულ გყვეს, ხოლო ქრისტემან ისმართელთა შორის, ვითარცა ვარდი ეკალთაგან — გამოგარჩია და მიგიბყრა თვსსჲ მას ეკლესიასა! შენ ველუჯრი ეგე ზეთის ხილი მოგიღო ქრისტემან და მტილსა მას შინა თვსსა სამკვდრებელსა ნაყოფად კუვრთხევისად დაგნერგა! და ნაყოფითა მით სარწმუნოებისა შენისაჲთა ახარა ეკლესიასა, რომელსა შინა იშუვებენ ქრისტეს მორწმუნენი, და ჰნატრიან შენსა მას დიდებულებასა, შენსა მას მოღუჯაწებასა, შენსა მას

⁷⁴⁾ — „შენ გამო სიღრმეთა“ ..

სიმკნესა, შენსა მას მარტულობასა, შენსა მას გვრგვონებასა!! ვითარმე გაქებდე შენ, ლუჯაწლისა მძლეო წმიდაო მოწამეო, რამეთუ შენ ახალი ეგე ქრისტეს მორწმუნეს მოძლუჲარ ჩუვენდა იქმენ! ჰსწავლუჲლნი უკუროჲს გუჲლის ჰმიერ ჰყვენ, შერყუჲლნი უკუროჲს განამტკიცენ, განმტკიცებუჲლნი განამხიარუჲლენ!!

წარმართნი წადიერ ჰყვენ ქრისტეს მონებად, საესენებელი მარტულობისა შენისაჲ ჩუვენ დაგვტევე, სახელისა შენისა ძითხრობად ყოველთა ქადაგ ვიქმნენით!!

აწ ვევედრებით შენსა ქრისტეს მოყუჲარებასა, მეოხმცა ხარ წინაშე მაცხოვრისა ყოველთათჲს, რომელნი შენ მიერ ითხოვენ წყალობასა ქრისტეს ღუჲთისაგან! რომლისა არს დიდებაჲ და პატივი და ძლიერებაჲ თანა მამით და ყოვლად წმიდით სუჲლითუჲრთ აწ და მარადის და უკუჲუნითი უკუჲუნისამდე ამენ.

გალობა სავედრებაელი წმ. დიდისა მოწამისა აბოღსი.

მღუდელი ჰყოფს დაწყებასა — კურთხეულ არს... და ჩვენ: დიდება შენდა ღო ჩუენო... მეუფეო ზეცათაო... წმიდაო ღო... (სამჯერ) დიდებაჲ აწდა. ყდ წაო სამებაო... მამაო ჩუენო.

მღუდელმან: რამეთუ შენი არს სუფევა... და ჩუენ: უფალო შეგვიწყალენ იბ, დიდებაჲ აწდა.

მოვედით თაყუანის ვსცეთ... (სამჯერ).

უფალო, შეისმინე ლოცჲსა ჩემისა, ყურადიღე ვედრებაჲ ჩემი ჰეშმარიტებითა შენითა. შეისმინე ჩემი სიმართლითა შენითა და ნუ შეხუალ საშჯელსა მონისა შენისა თანა! რამეთუ არა განმართლდეს შენ წინაშე ყოველი ცხოველი, რამეთუ ჰსდევნა მტერმან სული ჩემი და დაამდაბლა ჰუჲვეყანად ცხოვრება ჩემი. დამსუა მე ბნელსა შინა, ვითარცა გჲუღარი საუკუნო, და მოეწყინა ჩემ თანა სულსა ჩემსა და

ჩემ შორის შემიძრწუნდა გული ჩემი. მოვიკსენე ღღეთა პირველთა და ვიწურთიდ ყოველთა მიმართ საქმეთა შენთა და ქმნულსა კელთა შენტასა ვზრახვედ. განვიპყრენ შენდამი კელნი ჩემნი და სული ჩემი, ვითარცა ქუვეყანა ურწყული, შენდამი, მსთუად შეისმინე ჩემი, უფალო, რამეთუ მოაკლდა სულსა ჩემსა! ნუ გარე მიიქცევ პირსა შენსა ჩემგან, და ვემსგავსო მათ, რომელნი შთავლენან მღვმესა. მასმინე მე განთიად წყალობა შენი, რამეთუ შე შენ გესავ! მაუწყე მე, უფალო, გზა, რომელსაცა ვიდოდე, რამეთუ შენდამი აღვიღე სული ჩემი! მიკსენ მე მტერთა ჩემთაგან, უფალო, რამეთუ შენ შეგვედრე! მასწავე მე, რათა ვყო ნება შენი, რამეთუ შენ ხარ ღმერთი ჩემი! სული შენი სახიერი მიძლოდეს მე ქუვეყანასა წრფელსა; სახელისა შენისათჳს, უფალო, მაცხოვრო მე და სიმართლითა შენითა გამოიყვანო ქირისაგან სული ჩემი; და წყალობითა შენითა მოსრნე მტერნი ჩემნი და წარსწყმიდნე ყოველნი მაქირვებელნი სულისა ჩემისანი, რამეთუ მე მონა შენი ვარ.

დიდებაჲ, აწდა.. აღილუიჲ (სამჯერ).

ღმერთი უფალი და გამოგჳნდა ჩუენ, კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა.

მუკლი ა. აუარებდით უფალსა, რამეთუ კეთილ, რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობა მისი.

მუკლი ბ. ყოველი თესლები გარე მომადგეს მე და სახელითა უფლისჯათა ვერეოდი მათ.

მუკლი გ. არა მოვკუდე, არამედ ვცხოვნდე და განვთქუნე მე საქმენი უფლისანი.

მუკლი დ. ლოდი, რომელ შეურაცხჳყვეს მაშენებელთა, ესე იქმნა თავ კიდეთა! უფლისა მიერ იყო ესე და არს საკვრველ წინაშე თუალთა ჩუენტა.

ახითა კმა ე.

ზიხაროდენ გამორჩეულო. მაღლისა მიერ ღუთისა მამისა. და ძისა, მხოლოდ შობილისა მიერ წოდებულო. სულისა

წმიდისა განბრწყინებული. ზეცას უკორცოთა გუნდსა თანა
შეერთებული. მოწამეთა და მართალთა შორის ქებული
ეკლესიათა. შუენიერო სამკაულო. მარტვილთა სიქადულო.
მეფეთა სიხარულო. მორწმუნეთა შემწეო. ახოვანო მოღუა-
წეო ჰაბო. ღმერთსა ევედრე აწ მონიჭებად სულთა ჩუენტა
დღეს დიდი წყალობაჲ. დიდებაჲ (იგივე).

აწღაჲ.

არა სადა დავდუმნეთ, ღუთის მშობელო, ძლიერე-
ბათა შენთა ქებად უღირსნი ესე მონანი შენნი; რამეთუ
არა თუმცა შენ გუფარევი ოხითა შენითა, ვინმცა სადა
გვკსნა ჩუენ ესე ოდენთა ჭირთაგან! ანუ ვინმცა დაგვცუნა
ჩუენ აქამომდე ფლობილად! არა სადა განგეშორნეთ ჩუენ,
დედოფალო კურთხეულო, რამეთუ შენ იხსნი სულთა ჩუენ-
თა ყოველთა განსაცდელთაგან.

მიწყალე მე ღმერთო (სრულად).

გალობაჲ წმიდისა ღუაწლით შემოსილისა უძლეველისა მოწამისა ჰა-
ბო ისმაიტელ ყოფილისა ქართველისა.

გალობა ხმა დ. უკლებსა. ზღვისა მის მეწამულისა.

იესო ღუთისა სიტყუაო. მასწავე ჩვენ სიტყუაჲ სიბრძნი-
სა ქებად ნათლისღებასა წმიდასა. შენსა და გალობად უძლე-
ველთა ღუაწლთა მოწამისა, ჰაბო კეთილად მოღუაწისათა.

წაჲ დიდო მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენტჳს.

რომელიცა განშიშულდა დღეს იორდანეს შინა კორ-
ცითა. სანატრელმან მოწამემან ჰაბო. მისთვის განიძარცუა ძუე-
ლი კაცი საქმითურთ. და შეიმოსა ძალი ქრისტესი.

წმიდაჲ მოწამეო ჰაბო.

ჰოველნი თესლნი მოვედით. მკვდრთა თანა ქართლისა-
ჲთა დღეს. და იხილეთ ღუაწლისა მძლე ჰაბო. განშუენებუ-
ლი ბრწყინუალედ სისხლითა წამებისაჲთა. ღირსად გალო-
ბით მას უგალობდეთ.

დიდება.

სამ ნათელსა სამებასა. თაყვანისცე ნათლის ღებითა. სი-
სხლითა ცეცხლითა. და სულითა დიდებულო მოწამეო. პა-
ბო და ჰმეოხებ სულთა ჩუენთათჳს.

აწდა.

ღედასა ნათლისასა შეჰვედრე. სული შენი მოწამეო, სი-
ყუარულისათჳს ძისა მისისა სისხლისა დამთხვევლმან, პაბო
დიდებულო.

გალობა გ. ისმენდინ ქუეყანა სიტ.

მაცხოვრისა თანა. ნათელსილე ღუაწლისა მძლეო პაბო.
რაჟამს შთაჰხედ ემბაზსა ღუაწლისასა. ვითარცა მკსნელი ჩუე-
ნი იორდანესა. და სისხლისა დათხევთა განჰბანე. გუამი შე-
ნი რაჟამს. დაიკალ უწყალოდ. მახვლითა მტერთაჲთა.

წმიდაო დიდო მოწამეო პაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

სისხლთა დათხევთა. მეწამულ ჰყავ ღუაწლი სანატრელო.
ყოვლად ქებულო მოწამეო პაბო. და შეამკვე ვითარცა ძო-
წეულითა. ეკლესია წარმართთაჲ და შეჰკრიბენ მას შინა.
ერთობით ყოველნი. მგალობლად ღუაწლთა მათ. შენთა ქრი-
სტეს მოწამეო.

დიდება.

პრცხვნე ნეტარო. ნაშობთა მათ მხევლისათა უღმრთო-
თა. და დაუყვენ პირნი მათნი მგმობარნი. საღმრთოჲთა მით
სიბრძნითა ზეგარდამოჲთა. რაჟამს ჰქადაგე სამებაჲ ერთ-ღუ-
თაებაჲ. და განსწმიდე ქართლი. სისხლისა შენისა დათხევითა
მოწამეო.

აწდა.

შენ გევედრებით დედაო ღუთისაო. მეოხებითა წმ. მო-
წამისათა, საფარუელსა შენსა მოლტოლვილნი. მარადის გან-
გვარინე საცთურთაგან მტერისაჲთა.

გვხსენ განსაცდელთაგან მაქებელნი შენნი დიდო მოწა-
მეო პაბო, რამეთუ ჩუენ ყოველნი შენდა მოვივლტით ვითა-
რცა უძლეველისა ზღუდისა და შუამდგომელისა.

მოიხილე ჩუენ ზედა ლუაწლისა მძლეო მოწამეო ჰაბო და კორცთა ჩუენთა წყლულებანი ბოროტნი განჰკურნენ და სულისა ჩუენისა სნეულებანი.

შეგვწყალენ ჩუენ ღმერთო დიდითა წყალობითა შენითა კაცთ მოყუარე გვედრებით შენ, ისმინე და შეგვწყალენ.

უფალო შეგვწყალენ გ.

მერმეცა გვედრებით მოწყალებისა, სიცოცხლისა, მშვიდობისა, სიმრთელისა, ღვგრძელობისა, განათლებისა და კეთილად წარმართებისა (მონისა, ანუ მხევლისა ღუთისა), განამრავლე უფალო ჟამნი და წელნი ცხოვრებისა მისისანი და დაიკენ იგი ყოვლისაგან ჰირისა, რისხვსა და იწროებისა და ყოვლისაგან წყლულებისა სულისა და კორცთასა და მიუტევენ მას ყოველნი შეცოდებანი ნებსითნი და უნებლიეთნი.

უფალო შეგვწყალენ. გ.

მერმეცა გვედრებით ყოველთა ძმათა და ყოველთა ქრისტიანეთათჳს.

უფალო შეგვწყალენ. გ.

რამეთუ მოწყალე და კაცთ-მოყუარე ღმერთი ხარ და შენდა დიდებასა აღუავლენთ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

წარდგომა კმა ე.

რაჟამს მოვიდეს ტკბილი იგი მსაჯული და დაჯდეს საყდართა სუფევისა მისისათა. ნეტარო ჰაბო მაშინ ევედრე მას. ჩუენ მგალობელთათჳს შენდობად ბრალთა. რამეთუ გაქუს. შენ კადნიერებაჲ წინაშე მისსა.

გალობა დ. სძლის ჰირი.

სიტუჟამან კარცნი შეისხ.

სიყუარულისა საკრველმან. შეკრა გონებაჲ მოწამისაჲ. მოთმინებად სატანჯუელთა ურიცხუთა. რომლითაცა დაამხუა. სიქადული უღმრთოთაჲ.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

შფოთი დაუტევე ღირსო. მამულთა მათ მედგრობათაჲ

და ქრისტესა. შეუდგე წმიდაო. და ვნებათა თავსდებითა. ემსგავსე მას ნეტარეულო.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო....

უცხო იყავ და სტუმარ. შჯულობთა საღმრთოთა მკნეო მოწამეო. არამედ მოიწრაფე. და სახლეულ იქმენ. მცნებათა მისთა ღირსო.

დიდებაჲ.

შეუდგე ხმასა ღუთაებისასა. და მცნებაჲ მისი აღბეჭდე. გულისა შენსა ნეტარო ჭაბო. ვინაცა ევედრე მას. მოტევებად ბრალთა ჩუენთა.

აწდაჲ.

მშობელო დაუვალისა მზისაო. ქალწულო მარიამ მეოხებითა სანატრელისა. მოწამისაჲთა დაიცევ მადიდებელნი შენნი ყოველთაგან აღძრვათა მაცთურისაჲთა.

გალობა ე. სძლის ჰირი.

შენ უფალო ნათელი ხარ....

შენ უფალო. იორდანეს განაქიქე მაცთური. შენვე განამტკიცე გული. მოწამისა ჭაბოჲსი-რომელმანცა აღვიარა.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჲს.

ჰყრობილ იქმენ. ძვირის მოქმედებრ სანატრელო. არამედ გამოიკსნიდი. სულთა მიმძლავრებულთა მტერისაგან ბოროტისა.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო....

ნათლისღებაჲ. სამი მოიგე მოწამეო. წყლითა სულითა და სისხლითა. შემდგომად ცეცხლითა გამობრწყინდა ღუაწლი შენი.

დიდებაჲ.

მიერულა გონებისა სიბრმითა. აგარეანთა ერსა. რომელთაგან გამოჩნდა. ვითარცა რა ვარდი ეკალთაგან. დაუტევა შჯული უნდოჲ. და შეიყვარა სარწმუნოებაჲ. ქადაგებული მოციქულთა. ღუაწლით შემოსილმან ჭაბო. და იწოდა მსახურ სამეებისა.

აწდაჲ.

წინა გიძლოდა ქალწული მარიამ. გზასა ქართლად მყვანებელსა და. გყო მოძღუარ ერისა. მორწმუნისა ნეტარო. ამისთვის ნუ დააცადებ ოხასა მაქებელთა შენტათვს.

გალობა ვ, სძღის ზიჩა.

დადადებდა წინასწარმეტყველი...

ღალღებდა კადნიერად სანატრელი ჰაბო და ეტყოდა უშუალოთა. ისმაიტელთა განმეშორენით მე ჯ უკეთურნო. და გამოვიძინე ღუჯთისა მცნებანი.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთვს.

ბანშიშულდი შენ. სათნოებათა მოგებითა ღირსო და ჰყუაოდე. გვრგვნითა მოღუაწებისათა. სრულითა და ესრეთ. კმა ჰყავ სასო ჩემდა. არს ქრისტე ღმერთი.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი...

ღუჯაწლსა სრულსა. მკნედ გამოჩნდა მონაშენი ჰაბო. და აღავსო ეკლესიაჲ სულნელებითა ნელსაცხებელთათა. და წმიდა ყო ერი. მადლითა საღმრთოთა. გამორჩეული.

დიდებაჲ.

ისწავებდა წიგნთაგან. და მოძღუართა. ღირსად სარწმუნოებისა. წესსა და სჯულსა ნეტარი ჰაბო. და სიხარულით აღიღებდა. მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა.

აწდაჲ.

ვითარცა გიხაროდენი. ქალწულმან ეგრეთ. შეიწყნარე კმა ზეციერი. ვნებათათვს შენთა. და ვითარცა ტარიგი ქვეყანით შეეწირე. ტარიგსა უკუდავსა.

ზვხსენ განსაცდელთაგან.... (ზევით იძიე.)

მოიხილე ჩუენ ზედა....

მერმე და მერმე მშვიდობით შულისა მიმართ ვილოცოთ. უფალ ჰეგვწაღენ.

შეგუწიენ გუაცხოვნენ, შეგვწყალებნ ღ დაგვცუენ ჩუენ, ღმერთო, შენითა მადლითა.

უფალ ჰეგვწაღენ.

შოვლად წისა უხრწნელისა, უფროსად კურთხეულისა, დიდებულისა დედოფლის ჩუენისა ღის-მშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა, და ყოველთა წმიდათა მომხსენებელთა თავნი თჳსნი და ურთიერთარს ძრისტესა ლმერთსა ჩუენსა შევედროთ. შენ უფალჲ.

რამეთუ შენ ხარ მეუფე მშვედობისა და მაცხოვარი სულთა ჩუენთა ზე შენდა დიდებასა აღუაღლენთ მამისა ზე ძისა ზე წმიდისა სულისა, აწ ზე მარადის ზე უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

განდაჲა გმა ღ. განეცხადე ღღეს.

ღღესასწაულობს ღღეს ეკლესია, პატიოსანსა კსენებასა შენსა. და შემოჰკრებს შვილთა ემბაზისათა. შენისა ამის ღუაწლისა. და უძღვეველისა ახოვნებისა ქებად და დიდებად. თუალო მოწამეთაო ჰაბო.

იკოსი. ცხველსა მას მეუფე.

აღახუენ ბაგენი ჩემნი უკმონი. და ენა ბრგუნილი მეტყუელ ყავ. შესხმად შუენიერისა ღუაწლისა შენისა. რამეთუ სათანადოდ მხიარულებად. შემოკრებული ერი ქართველთა. ძნობით ხოროსა განაწყობენ. და შენ მოწამისა ყოვლად ჰეშმარიტისა. საკვრველებათა ზოგად მიუთხრობენ. თუ ვითარ ღრკუსა სამწყსოსა. და მწყემსისა არა ჰეშმარიტისა. ბოროტთ მძოვნებელისა ბილწისა. სამწყსოთა დამთრგუნელი ტარიგი. მწყემსისა ჰეშმარიტისა. ძრისტეს მაცხოვრისა არვეთა შინა დამკვდრებითა. ტარიგ შუენიერ და მსხუერპლ პატიოსან. ღუთისჲ მეუფისა შეწირულ იქმენ. მითუალულ ტაბლაჲსა ზეცისასა. ვინა მუსიკთა ღუაწლისა შენისათა. აწცაჲ შეწვენად ნუ დააცადებ. კსნად კუეთებისაგან წინააღმდეგომთა ჩუენთასაჲ. თავო მოწამეთაო ჰაბო.

მოხედენ, სიბრძნით მშვედობა ყოველთა.

და სულისაცა შენისათანა. წარდგამა გმა ზ.

იხარებდეს მართალი უფლისა მიმართ და ესვდეს მას.

მუხლი. შეისმინე ლმერთო კმისა ჩემისა.

შუღლისა მიმართ ვილოცოთ.

უფალს შეგვწაღენ.

რამეთუ წმიდა ხარ შენ ღო ჩუენო, რომელი წმიდათა შორის განისუენებ და შენდა დიდებასა აღუავლენთ, მამისა და ძისა წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

ყოველი სული აქებდით უფალსა.

აქებდით ღმერთსა წმიდათა შორის მისთა, აქებდით მას სამყაროთა ძალისა მისისათა, ყოველი სული აქებდით უფალსა.

ღირს ყოფად ჩუენდა სმენად წმიდისა სახარებისა უფალსა ღმერთსა ჩუენსა ვევედრეთ.

უფალს შეგვწაღენ. გ.

სიბრძნით აღემართენით და ისმინეთ წმიდას სახარება მშველობა ყოველთა.

სახარება მატთესი თავი ა, მუხ. ივ.

ჰრქუა უფალმან თვსთა მოწათფთა. აჰა მე მიგავლინებ თქუენ, ვითარცა ცხოვართა შორის მგელთა, იყუნეთ უკუე მეცნიერ ვითარცა გუელნი და უმანკო ვითარცა ტრედნი. ეკრძალებოდეთ კაცთაგან, რამეთუ მიგცემდენ თქუენ კრებულსა და შორის შესაკრებელთა მათთა გტანჯდენ თქუენ. და წინაშე მთავართა და მეფეთა მიგიყუანნეს თქუენ ჩემთვის საწამებელად მათდა და წარმართთა. და რაჟამს მიგცნენ ნუ ჰზრუნავთ ვითარ, ანუ რასა იტყოდეთ, რამეთუ მოგეცეს თქუენ მას ჟამსა შინა, რასა იგი იტყოდეთ. რამეთუ არა თქუენ იყუნეთ მეტყუელნი, არამედ სული მამისა თქუენისა, რომელი იტყოდეს თქუენ შორის. რამეთუ მიჰსცეს ძმამან ძმა სიკუდილად და მამამან შვილი, და აღჰსდგენ შვილი მამადედათა ზედა და მოჰკლვდენ მათ. და იყუნეთ თქუენ მოძულეებულ ყოველთაგან სახელისა ჩემისათვის, ხოლო რომელმან დაითმინოს სრულიად, იგი ჰსცხოვნდეს.

დიდებაჲ. მეოხებითა წმიდისა დიდისა მოწამისა ჰაბოასითა მოწყალეო, აღკოცენ ცოდუათა ჩუენთა სიმრავლენი.

აწდაჲ

მეოხებითა ღრის მშობელისათა, მოწყალეო, აღხოცენ ცოდუათა ჩუენთა სიმრავლენი.

მიწყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა, და მრავლითა მოწყალებითა შენითა, აღხოცენ უსჯულოება ჩუენი. და შეგვწყალენ ჩუენ ღმერთო.

ჰმა ა. გერი.

გამოჩნდი ვარსკვლავად მნათობად. განმანათლებელად ქართლისა ნეტარო. და ღუაწლი. შენი უფროჲს ნათელსა მზისასა. ბრწყინვალედ გამოჩნდა. სახედ ელვისა ბრძენო. საცნაურად სამყაროთა. ზესკნელისათა სახილველად. ყოველთა კიდეთა ცისათა. რაჟამს ხატ ექმენ. შფლისა ნათლის ღებასა. და განშიშულებული შთაჰხედ. ემბაზსა ღუაწლისასა და ორგზის ნათელს იდე. წყლითა და სისხლითა მხნეო ჰაბო. ღმერთსა ევედრე აწ. მონიჭებად სულთა ჩუენთა. დღეს დიდი წყალობაჲ.

მღუდელჲს აცხოვნე ღო ერი შენი....

უფალო შეგვწყალენ იბ.

მღუდელჲს ასამაღლებელი: წყალობითა და მოწყალებითა და კაცთ-მოყუარებითა მხოლოდ შობილისა ძისა შენისათა, რომლისა თანა კურთხეულ ხარ თანა ყოვლად წმიდით, სახიერით და ცხოველს მყოფელით სულით შენითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

გალობა ზ. სძლის ჰირი.

სახმილსა შინა აბრამიანნი.

მოიძულე შენ. სიცრუვით შეთხზული იგი ისმაიტელთა. მოძღურებაჲ და შეიყუარე ძრისტეს მცნებაჲ. და სიხარულით. ჰლალადებდი. კურთხეულ ხარ შენ უფალო. ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

წმიდაჲ დიდა მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჲს.

იყავ ნეტარო. კვალად შემზავებელ ნელსაცხებელთა. სულნელთა და დაუტევე. მწრაფლ და მიხუედ. სურვილით

ძრისტეს ნელსაცხებელთა. კუალსა და ჰრბიოდე. მსგავსებითა ვნებათა მათ მისთაჲთა.

წმიდაჲ დიდჲ მონაშენჲ ჰაბო...

ბეტყოდა მძლავრი. ლიქნით რაჲსა დაუტევე შჯული ჩუენი. ზე წინა აღუდგები შენ შჯულითა მით. რომელი არა ვისწავეთ ჩუენ. და აწ განიკაფოს გუამი შენი მრავლითა სატანჯუელითა.

დიდებაჲ.

ძისა აღმსარებელი. მამისა მადიდებელი. მაქებელი სულისა. მოშურნეთა კელითა. დაიკლა ვითარცა. კრავ და შეიწირა მსხუერპლად ლსაჲ.

აწდაჲ.

ლუთის მშობელო ქალწულო, წმიდაჲ ჰაბო გევედრების. დაიცევ ერი მორწმუნე ყოველთა ზედა მოსულისაგან მტერთასა და ძლევა მოჰმადლე მეფესა ჩუენსა.

გალობა ზ. სძლის ჰირი.

მესნელჲ უფელთაჲ ძლიე...

სოფლისა დიდებაჲ და საშუებელი. შეურაცხჲყავ მენეო. ღუაწლისა მძლეო. და შეიყუარე შენ ძრისტე და აწ მისთანა მკვდრ ხარ მეოხ გვეყავ. რომელნი გევედრებით სანატრელო.

წმიდაჲ დიდჲ მონაშენჲ ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჲს.

ბაქუნდა საქურუელად. ჯუარი ძრისტესი. მტკიცე სასოვებაჲ. და სიყუარული. და სარწმუნოვებითა მით. განსძლიერდი და კმა ჰყავ. აკურთხევდით ღმერთსა საქმენი მისნი.

წმიდაჲ დიდჲ მონაშენჲ ჰაბო....

ხრიდეს თავთა გულის წყრომით. ღუთის მბრძოლნი იგი ჰაბოსთჲს. ზე ეტყოდეს მსაჯულსა. მოკალ განდგომილი იგი. და შემაჩუენებელი. მაჰმედ მოციქულისა.

დიდებაჲ.

არად შეჰრაცხა განრისხებაჲ მათი ჰაბო. არცა ყოვლად ზარგანკდილ იქმნა. რამეთუ უყუარდა ძრისტე. და არა დაეცადებოდა. კითხუად წიგნთა საღმრთოჲთა.

აწდაჲ.

მსხუერპლად საზებუროდ. შეიწირა წმიდა ჰაბო. სიყუარულისათჳს ძისა. შენისა ქალწულო. მარიამ მისითა მეოხებითა დაგვფარენ მგალობელნი შენნი.

გალობა თ. სძლის ზირი.

შობა შენი უხრწნ...

ბანჰბრწყინდი შენ სულითა მკნეო. აღანთენ სანთელნი და ჰგალობდი. ვითარცა შემწირველი. საკუერთხთა უბიწოთა მღდელი. და თავსა თვსსა. სიხარულით მოგზაურ ექმენ.

წმიდაჲ დიდაჲ მოწამეჲ ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს

ღავითის კმასა ჰღალადებდი ჰაბო. და ნეტარისა მის ავაზაკისა. თანა ჰხმობდი ძლიერად. მომიკსენე მკსნელო სასუფეველსა. აწ მეოხ გუეყავ. მადიდებელთა შენთა წმიდაო.

წმიდაჲ დიდაჲ მოწამეჲ ჰაბო....

ბანწყობასა შორის ანგელოზთასა. და დასსა წმიდათა მოწამეთასა. განბრწყინებული იხარებ. სანატრელო ჰაბო აწ ევედრე. ძრისტესა რათა. ძლევაჲ მოჰმადლოს მეფესა ჩუენსა.

დიდებაჲ.

კმითა მამისაჲთა წყალთა ზედა. და განბანითა ძისაჲთა მას შინა. და სულისა წმიდისა. სახედ ტრედის გარდამოსლჳთა მათ ზედა. განწმიდნეს წყალნი. და გუექმნნეს ჩუენ მეორედ მშობელ.

აწდაჲ.

წინაშე ძისა შენისა. ქალწულო ჰღალადებს. სისხლი წმიდისა ჰაბოჲსი. შეისმინე ოხაჲ მისი და მკვდრ გუყვენ. სასუფეველსა ყოველთა. წმიდათა თანა.

ღირს არს ჭეშმარიტად

მღუდელმან აკმიოს.

ხმა ე.

მკვდრად აღუთქმისა გამოჰბრწყინდი. და ძედ ზეცისა ჩინებისად იწოდე. ნაშობად. აბრაჰამისა იქმენ ნეტარო. ისაკ მეორე. ნეფსით მოგურილი. დაკლვად. შესაწირავად უფლი-

სა. სულად სულნელად. გიცნა ღირსო ეკლესიამან და ენი-
თა. შვლთა თვსთაჲთა. კმობს ღუაწლთა შენტა სიმკნესა. რა-
მელიცა შეიმკო. სახედ ძოწეულისა. და განშუენდა ბრწყინ-
ულად. სისხლითა შენითა მოწამეო. ღმერთსა ევედრე აწ
მონიჭებად სულთა ჩვენთა. დღეს დიდი წყალობაჲ.

ახსების ხატსა

შემდგომად ნათლითა. განბრწყინებულისა ამის დღი-
სა. საუფლოჲსა კრებისა. ძრისტეს ღუთისა ნათლისღებისა.
მოიწია მოწამისა. ჰაბოს ბრწყინულად საკსენებელი. ამბორს
უყოთ სურვილით. ღუაწლთა მისთა სიმკნესა ღ შევამკობ-
დეთ. საკსენებელსა მისსა წმიდასა.

პირველ ქმნული ადამ...

მოუძღვრდა ენაჲ. მითხრობად ღუაწლთა შენტა ნეტა-
რო. რამეთუ უკანასკნელ. დაბეჭდვასა დევნულებისასა. იპო-
ვე სწორად პირველთა. მოწამეთა სისხლთა დათხევითა მკნეო
ღ მათთანა იხარებ. სასუფეველსა ღირსო. მეოხ გუეყავ ჩუენ.
მადიდებელთა შენტა ნეტარო ჰაბო.

კმა დ, მკგაგემიეს.

იყო ოდესმე ჰაბო. ნელსაცხებელთა შემზავებელ. გუ-
ამთა შემასურნებელ. ხოლო ოდესმე მოაწია. ძრისტეს
სამწყსოთა მორწმუნეთა თანა. ნათელილო და იყნოსა. სულ-
ნელება მიჰრონისა წმიდისა. და განსურნელდა იგი სულითა.
და კორცითა უკუნისადმე. უარყო სჯული მამეული. და
აღიარა სამებაჲ.

მორაჲიწია სანატრელი ჰაბო. არეთა ქართლისათა. იწ-
ყო ვედრებად ღუთისა. მოყვანებისათჳს უმჯობესად. და მოჰ-
ხედა უფალმან. შეიწყნარა თხოვაჲ მისი. გულის კმა უყო
შიში და სიყუარული. და ტრფიალ იყო მცნებათა. მისთა
ცხოველს მყოფელთა.

წო ღმერთო. ყოვლად წმიდაო... მამაო ჩუენო... რა-
მეთუ შენი ახს სუფევა... მიწაჲს ჩუენ, უფალო... დიდუ-

ბაჲ უფალო შგვიწყაღენ ჩვენ... აწდაჲ მოწყალებისა კარი გან-
გვიღე...

მღუდელმან. შეგვწყაღენ ჩუენ ღო დიდითა წყალო-
ბითა შენითა კაცთმოყუარე გვედრებით ისმინე და შეგვწყა-
ღენ. უფალო შეგვწყაღენ, გ.

მერმეცა გვედრებით მოწყალებისა, სიცოცხლისა, მშვ-
დობისა, სიმრთელისა, დღეგრძელობისათჳს, ცხოვრებისა, გა-
ნათლებისა, მოტევებისა ცოდვათასა, კეთილად წარმართე-
ბისა და მყუდროებისა მონისა ლუთისაჲ (ანუ მკველისა);
რათა დაიცვას უფალმან ღმერთმან ჩუენმან ქალაქი ესე
ჩუენი და ყოველნი ქალაქნი და სოფელნი სიყმილისაგან,
სრვისა, ძრვისა, დანთქმისაგან, ცეცხლისა და მახვლისა, უც-
ხო თესლთა ზედა მოსლვისაგან, ბრძოლისა და სიკუდიდ შე-
მოსილისა წყლულებისა; რათა მოწყაღე გუექმნეს ჩუენ ღმერ-
თი კეთილად დგომისათჳს სახიერებითა და კაცთმოყუარებითა-
თჳსითა და გარე წარაქციოს რისხვა მარადღე ჩუენდა მომავალი
დაგვხსნეს ჩუენ სამართლად ჩუენდა მოწევენულისა რისხვსა-
გან და შეგვწყაღენ ჩუენ. უფალო შეგვწყაღენ. მ.

შეისმინე ჩუენი, ღმერთო მაცხოვარო ჩუენო, სასოო ყო-
ველთა კიდეთა ქუეყანისათაო, და რომელნი არიან ზღუაჲთა
შინა შორს და მლხინებელ და მოწყაღე ექმენ შეცოდებათა
ჩუენთა და შეგვწყაღენ ჩუენ.

რამეთუ მოწყაღე და კაცთმოყუარე ღმერთი ხარ და
შენდა დიდებასა აღვაფლენთ მამისა და ძისა და წმიდისა სუ-
ლისა, აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

ამინ.

ლოცუა სვედრებელი წმიდისა ჭაბოღსი.

მერმე და მერმე მუხლმოდრეკით უფლისა მიმართ ვი-
ლოცოთ. უფალო შეგვწყაღენ.

✠ ყოვლად ბრწყინვალეო, დიდო მოწამეო ჭაბო, ზეგარ-
დამო ლუთისა მიერ პატივცემულო, უკორცოთა ძალთა მიერ

შეწყნარებულო, მარტვილთა შორის საჩინოო, მონაზონთა უბიწოესა ცხოვრებისა მაუწყებელო, მარხსა ღ ლოცვსა სუეტო მტკიცეო, მოთმინებისა შეურყეველო გოდოლო! გლახაკთა ნუგეშინის მცემელო, დავრდომილთა ხელის-აღმპყრობელო, სნეულთა კურნებაო, ჩუენ ყოველთაგან სულიერთა და კორციელთა მტერთა განმდევნელო, მშიერთა საზრდელო, მწყურვალთა სასმისო, მწყუხარეთა მხიარულებაო, სასოწარკვეთილთა სასოებაო, უპოვართა ბრწყინუალო სამოსელო, ცოდვლთა სინანულო და ყოველთა შენთა მვედრებელთა მსწრაფლ შემწეო და თხოვათა აღმასრულებელო!

✥ ყდ დიდებულო მოწამეო ჰაბო, მცხინუარებითა სიწმიდისა შენისათა აცხოვნე, განაბრწყინვე და შეიწყალე კეთილ მორწმუნე და ღვთივგვარგვანოსანი მეფე ჩვენი (სახელი) ჭრისტეს მოყუარე დედოფალი (სახელი), ძენი და ასულნი მათნი; უწმიდესი სინოღი, ყდ სამღვდელონი მიტროპოლიტნი, მთავარებისკობოსნი, ეპისკოპოსნი და ყოველნი სამღვდელო და სამონაზონო მოწესენი, მკედართმთავარნი, ქალაქთ მთავარნი და ჭრისტეს მოყუარე მკედრობა; კეთილის მყოფელნი ჩუენნი და ყოველნი მართლ-მადიდებელნი ქრისტიანენი პატროსნითა მეოხებითა შენითა დაიცუნ! ევედრე სანატრელო მოწამეო ჰაბო შენ მიერ შეყუარებულსა ტკბილსა იესოს, რათა შეგუქუროს ძლიერებითა უბრძოლველითა, განგვარინოს ყოველთა ხილულთა და უხილავთა მტერთა ჩუენთაგან!

✥ ყოვლად ქებულო, დიდო მოწამეო ჰაბო, შეგვეწიენ აღმოსლვად სიღრმეთაგან ცოდუათასა ღ დაგვიფარენ სიყმილისაგან, სრვსა, ძრვსა, ცეცხლისა, მახვილისა, ზედა აღძრვისაგან და მოსლვისა უცხო თესლთასა და თვისთა შორის ბრძოლისაგან; უცნაურისა სიკუდილისა, განმხრწნელისაგან ქარისა და ყოვლისა სიკუდილ მოსილისა წყლულებისა და ყოვლისაგან ბოროტისა! მოგუეც, წმიდაო მოწამეო, მშვიდობა და სიმრთელე მონათა და მხევალთა ამათ შენთა ქრის-

ტეანეთა მართლ-მადიდებელთა! განანათლენ გონება ჩუენი და თუალნი გულისა ჩუენისანი, რათა კეთილითა ცხოვრებითა ღირს ვიქმნნეთ სასუფეველსა ცათასა! ნუ დააცადებ, წმიდაო ჰაბო, მეოხებასა შენსა მვედრებელთა შენთათჳს, რომელნი წლითი-წლად მოვივლტით ქებად, გალობად და თაყუანის ცემად სამარტვლოჲსა შენისა! ნუ დააცადებ მეოხებასა შენსა წინაშე შემოქმედისა ყოველთასა, რომელსა შუენის ყოველი დიდება, პატივი და თაყუანისცემა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

მღუდელჲს ჩამოიღოცოხ. უოკელნი ემთხვივნენ ხატსა წმ. მოწამისასა.

მგალობელთა სთქუან კმა დ.

შოვლისა ცხოვრებისა ჩუენისა მეოხო, შესავედრებელო და მთარველო, დიდო მოწამეო ჰაბო! აღგვიპყარ კელი წყალობისა, რამეთუ სხუა შუამდგომელი არავინ გვვის ჩუენ ცოდვლთა თვინიერ შენსა ქირთა შინა და განსაცდელთა; გვიჩუენე ძალი შეწევნისა შენისა, რამეთუ შენ ხარ მარადის შემწე ჩუენი და ცოდუათაგან მკსნელი, ღუაწლთა დამთმენელო ჰაბო, ვინაცა შენდა შემოვედრებულნი გვხსნენ ყოველთა განსაცდელთაგან.

სანატრელო მოწამეო ჰაბო, მოხედენ ვედრებასა მონათა და მხევალთა ამათ შენთასა, და გვკსენ ჩუენ ყოველთა ქირთა და სნეულებათაგან!

ზ ე ნ ი ზ უ ნ ა .

საქართველოს საეკლესიო მუზეის თავმჯდომარის უოვლად სამღვდლო კირიონის, ალავერდის ეპისკოპოსის ბრძანებით დაიბეჭდა ესე უძვირფასესი ნაშთა ქართულის სიტყვიერების VIII საუკუნისა. იგი წარმოადგენს სამშობლო ისტორიისა და სიტყვიერების შესწავლისათვის მშვენიერს მასალას. ამიტომ დაიბეჭდა სისწორით, როგორც დედანშია. წმ. ჭაბოს ცხოვრებას დაუერთეთ „სავედრებელი გალობა წმ. ჭაბოსი“ (ხარაკლისი), რომლისათვის გუფუხვად ვისარგებლეთ X საუკუნის წმ. ჭაბოს საგალობლებიდან, რომელნიცა დაცულ არიან მიქელ მოდრეკილის კრებულში (წერა-კით. საზოგად. ბიბლიოთეკაში № 425); იგი საგალობელნი შეთხზულ არიან წმ. ჭაბოს სადიდებლად იოანე მტბეპარის, იოანე ქიქოზისძის, იოანე საბანისძის და სტეფანე სანანოძის ძისგან. საჭირო საგალობელნი ჩვენ დაუუზარდაზარე სახელფანის იობ ფიტარელის ეჭვს თთვენს (1705 წ. აღწერილს ვახტანგ VI ბრძანებით). თვით სძღის ზირნი, წარდგომანი, ოხითა-იკოსი და დასდებელნი საქვეუროთ ჭადადებენ მთხზულთა საღვთისმეტყველო მეცნიერებით განათლებასა და სამშობლო ენის სიმდიდრესა. ამ ნაირათ, დღემდე უცნობნი საგალობელნი ეღირსნენ დაბეჭდვასა და უველასათვის ხელ-მისაწდომელნი შეიქმნენ.

საჭიროდ ვსთვლი შევნიშნო, რომ საგალობლებში უოველი „უ“ შემდეგ დედანში ნახმარია „ჴ“; ხოლო ჩვენ ადვილად კითხვისათვის არ ვიხმარეთ უველგან. იმედია, რომ ზატოქსანნი სამღვდლონი საქართველოს ეკლესიისა სიამოვნებით მიეგებებიან ამა ზატარა წიგნაკის დაბეჭდვასა.

წიგნაკი ადაბეჭდა საქარო. საეკლესიო მუზეის ხარჯით და ანჩისხატის ტაძრის მღვდლის ზ. კარბელაშვილის ზედამხედველობით.

93663

წმიდა სახარებო

უფლისა ჩუენისა

იესო ქრისტესი

სი, მარკოსისი, ლუკასი და იოანესი.

*Stephane
Tiflis 1876*

თბილისი, 1900 წ.

მბა მ. შარაძისა და ამხან. ნიკ. კ., № 21.

М. Шарадзе и К^о, Никол, № 21.

3663